

Organizovaný zločin

Bc. Michal Eibensteiner

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michal Eibensteiner**
Osobní číslo: **A12663**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Organizovaný zločin**

Téma anglicky: **Organised Crime**

Zásady pro vypracování:

1. Popište historii organizovaného zločinu v České republice.
2. Uveďte, co je organizovaný zločin, pojem, příčiny, subjekty.
3. Rozvedte projevy organizovaného zločinu.
4. Uveďte prostředky boje s organizovaným zločinem.
5. Navrhněte možnosti spolupráce v boji proti organizovanému zločinu mezi jednotlivými složkami Policie a bezpečnostními agenturami.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **NOŽINA, Miroslav: Mezinárodní organizovaný zločin v České republice. Praha: Themis, 2003, ISBN 80-7312-018-62.**
2. **KROUPA, Janek: Zločin jako profese. Řitka: Daranus, 2006. ISBN 80-86983-07-23.**
3. **NOŽINA, Miroslav. Mezinárodní organizovaný zločin v České republice. Praha : Themis, 2003. 407 s. ISBN 80-7312-018-64.**
4. **NĚMEC, Miroslav. Mafie a zločinecké gangy. Praha : Eurounion, 2003. 390 s. ISBN 80-7317-026-45.**
5. **CEJP, Martin, et al. Organizovaný zločin v České republice III.. Praha : Institut prokriminologie a sociální prevenci, 2004. 158 s. ISBN 80-7338-027-7.6.**
6. **PORADA, Viktor a kol., et al. Kriminalistická metodika vyšetřování. Plzeň : AlešČeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-042-0.7.**
7. **ŠMÍD, Tomáš a Petr KUPKA. Český organizovaný zločin: od vyděračů ke korupčním sítím. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2011, 348 s. ISBN 978-802-1056-183.**

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Josef Čejka

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

12. ledna 2015

Termín odevzdání diplomové práce:

15. května 2015

Ve Zlíně dne 6. února 2015

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.

děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

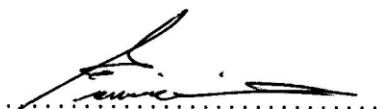
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomové práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky. Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen přípouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

podpis autora

ABSTRAKT

Předmětem diplomové práce je vymezení a analýza organizovaného zločinu. Teoretická část je zaměřena na obecné pojetí i specifika vzniku organizovaného zločinu, dále také na současné přístupy ve vyšetřování tohoto druhu zločinu. Zabývám se také současnými problémy při vyšetřování organizovaného zločinu v rámci útvarů Policie ČR. Praktická část je zaměřena na vlastní návrhy při vyšetřování v prostředí organizovaného zločinu. Poslední kapitola danou problematiku rozebírá a doporučuje řešení zjištěných problémů.

Klíčová slova: organizovaný zločin, trestný čin, trestní zákoník, trestní řád

ABSTRACT

The subject of this master thesis is the identification and analysis of organized crime . The theoretical part is focused on general concepts and specifics emergence of organized crime, as well as at this moment approaches in investigating this kind of crime. I deal with the present pro- problems in the investigation of organized crime in the police units . The practical part is focused on your own suggestions in the investigation of organized crime . The last chapter discusses the issue and recommended solutions to the problems identified.

Keywords: organized crime , a crime, criminal law, criminal regulations

PODĚKOVÁNÍ

Poděkování patří vedoucímu diplomové práce JUDr. Josefu Čejkovi a konzultantovi diplomové práce JUDr. Vladislavu Štefkovi za velkou trpělivost, cenné připomínky a ochotu při zpracování mé diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 HISTORIE ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU.....	11
1.1 ČÍNSKÉ TRIÁDY	11
1.2 JAPONSKÁ YAKUZA	12
1.3 ORGANIZOVANÝ ZLOČIN V ITÁLII	13
1.4 POČÁTKY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY.....	14
2 ORGANIZOVANÝ ZLOČIN.....	16
2.1 POJEM ORGANIZOVANÝ ZLOČIN.....	16
2.2 PŘÍČINY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU.....	20
2.3 SUBJEKY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU	23
2.3.1 ZLOČINECKÉ ORGANIZACE	23
2.3.2 Oběti organizovaného zločinu.....	25
3 PROJEVY ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY	26
3.1 ORGANIZOVANÁ HOSPODÁŘSKÁ KRIMINALITA	26
3.2 ORGANIZOVANÁ DROGOVÁ KRIMINALITA.....	28
3.3 NÁSILNÁ ORGANIZOVANÁ KRIMINALITA.....	29
3.4 PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ	30
3.5 KORUPCE.....	31
3.6 DALŠÍ FORMY ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY:	32
4 PROSTŘEDKY BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU	33
4.1 PRÁVNÍ PROSTŘEDKY BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU	33
4.2 NEPRÁVNÍ PROSTŘEDKY BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU	35
5 SUBJEKTY URČENÉ PRO BOJ PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU	37
5.1 ZPRAVODAJSKÉ SLUŽBY	37
5.2 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	38
5.2.1 Útvar boje proti organizovanému zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování.....	38
5.2.2 Národní protidrogová centrála.....	39
5.2.3 Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV	40
5.2.4 Útvar rychlého nasazení	40

5.3	FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚTVAR	40
5.4	CELNÍ ORGÁNY	41
5.5	STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ A SOUDY	41
5.6	NÁRODNÍ ÚSTŘEDNA INTERPOLU V ČESKÉ REPUBLICE.....	41
5.7	EUROPOL.....	42
5.8	EUROJUST.....	42
II	PRAKTICKÁ ČÁST	43
6	NÁVRH OPATŘENÍ K BOJI PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU	44
6.1	PROHLOUBENÍ KOORDINACE BOJE S ORGANIZOVANÝM ZLOČINEM (NELEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ)	44
6.1.1	Reorganizace útvarů Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR	44
6.1.2	Odposlechy, sledování a postavení Útvaru zvláštních a speciálních činností	45
6.1.3	Úniky informací	45
6.1.4	Předávání informací zpravodajských služeb Policii České republiky ke konkrétním případům organizovaného zločinu.....	46
6.1.5	Mezinárodní spolupráce	47
6.2	LEGISLATIVNÍ NÁSTROJE BOJE S ORGANIZOVANÝM ZLOČINEM	48
6.2.1	Úprava nástrojů trestního práva sloužících k odčerpání výnosů z trestné činnosti a k postihu pachatele na jeho legálním majetku	48
6.2.2	Ochrana zástupců orgánů České republiky zabývajících se prosazováním práva a vyšetřujících případy organizované kriminality. Ochrana svědků závažné trestné činnosti.....	49
6.3	NELEGISLATIVNÍ NÁSTROJE BOJE S ORGANIZOVANÝM ZLOČINEM	52
6.3.1	Výnosy z trestné činnosti:	52
6.3.2	Specializované vzdělávání a prevence	53
6.3.3	Přijetí opatření pro boj s krádežemi vozidel a s tím související další kriminalitou	54
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	59
	SEZNAM OBRÁZKŮ	60
	SEZNAM TABULEK.....	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	62

ÚVOD

Organizovaný zločin je fenoménem každé doby, ale v dnešních dnech nabírá na síle v tom smyslu, že představuje v době globalizace jednu z nejzávažnějších hrozeb pro dnešní civilizaci.

Téma „**Organizovaný zločin**“ jsem si vybral z toho důvodu, že bych chtěl poskytnout kritický pohled na současnou situaci organizované kriminality na území ČR a na soudobý stav prostředků boje s tímto jevem a také proto, že se této problematice věnuji pracovně již několik let.

Jedná se o velmi široké téma s dostatečným množstvím pramenů. Avšak se mi zdá, že v poslední době jako by situace v této oblasti ustrnula a skutečně zcela aktuální informace nejsou k dispozici. Nevím však, zda je to způsobenou přílišnou spokojeností nebo naopak překonzumovaností a nebo tím, že zpracování rozhodných dat trvá delší dobu. Také bych chtěl poukázat na to, že mnoho lidí tuto problematiku podceňuje. Zákeřnost organizovaného zločinu spočívá v nadměrné latenci, a proto bylo mým cílem upozornit veřejnost, že tato forma kriminality zde byla, je a bude a záleží na nás, jak se k ní postavíme.

Ve své práci si rozhodně nekladu za cíl popsat celou problematiku, zejména to, co již napsáno bylo, což by ani vzhledem k podmínkám a možnostem nebylo možné. Mým názorem je, že problematiku organizované kriminality znají nejlépe její pachatelé. Snažil jsem se jen o jakousi sondu do „podsvětí“ a o poskytnutí komplexního náhledu na prostředky určené k boji s organizovanou trestnou činností a o mém subjektivním názoru o jejich dokonalosti a možných změnách k lepšímu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU

Většina společnosti má organizovaný zločin spjatý s moderní dobou, zejména pak s obdobím nástupu kapitalismu, kdy docházelo k postupné liberalizaci politického života a rovněž k otevírání státních hranic. Není divu, neboť právě tehdy se markantně projevila jeho moc, která i nadále sílí v důsledku stále se prohlubující globalizace společnosti. Mám-li však na tomto místě hovořit o období vzniku organizovaného zločinu a jeho následném vývoji, musím se vrátit do dob dávno minulých, řádově o několik stovek, ba dokonce tisíců let.

Hospodářská bída, prohlubující se sociální nerovnost a politická nadvláda cizích zemí se po staletí odrážely ve společnosti v podobě nespokojených jednotlivců, kteří se spojovali v určité skupiny. Tyto skupiny měly častokrát různý cíl, nicméně vyznačovaly se stejnými či alespoň podobnými strukturami a pravidly. Jednalo se o tajné spolky a společenství, které vznikaly buď v podobě pokrevně spjaté velkorodiny, nebo společenství pokrevně nespřízněných lidí, kteří skládali pokrevní přísahu nejvyššímu členovi společenství. Naprosto typické pro ně bylo hierarchické uspořádání, nepřístupnost pro osoby zvenčí a propracovaná konspirativnost, která se neobešla bez skrytých poznávacích znamení. Tajné organizace měly taktéž svá vlastní pravidla a sankce za jejich porušení. Z tohoto úhlu pohledu by se dalo říci, že se jednalo o jakési společnosti ve společnosti. Původním cílem převážné většiny těchto společenství bylo nastolení sociální spravedlnosti a odstranění cizí nadvlády ve vlastní zemi. Pouze nepatrná část skupin se již od svého samého počátku zaměřovala na páchání kriminality. [1]

1.1 Čínské triády

Jakýsi zárodek organizovaného zločinu můžeme spatřovat v tajných společenstvích vzniknutých v čínské dynastii Han již v období let 206 př. n. l. - 220 n. l. Tato společenství naplňovala většinu znaků, kterými je dnes charakterizován organizovaný zločin.[2] Důvodem zakládání tajných společností byla v té době, na rozdíl od dob pozdějších, obrana. Z počátku proti absolutistické moci vládnoucí vrstvy, proti níž nebylo možno se bránit jiným způsobem než ilegální cestou z podsvětí, a v pozdějších dobách též proti evropské koloniální nadvládě. K výše uvedenému období se váže i počátek čínských triád. Původně byla jako „Triáda“ nebo též „Trojspolek“ označována tajná „Společnost tří v jednom“. Vedle ní vznikaly v Číně i další tajné společnosti tzv. „velké rodiny“, v jejichž

čele stál „velký bratr“. Pojem triády postupem času zobecněl natolik, že je dnes používán jako obecné pojmenování pro čínské organizované zločinecké skupiny.[3]

Na počátku 20. století, kdy čínské tajné spolky dosáhly svého cíle v podobě svržení vládnoucí dynastie, se Čína zmítala v občanské válce. Zde naproti sobě stály Čínská národní strana a Komunistická strana Číny, jež usilovaly o budoucí charakter země. V této době se původně politicky orientovaná tajná společenství proměnila ve zločinecké gangy a rozšířila oblast své působnosti do celého světa prostřednictvím čínských komunit. Svůj další osud si jednotlivé triády předurčily svým rozhodnutím, kterou z výše uvedených politických stran budou v občanské válce podporovat. Větší část triád se připojila na stranu nacionalistů, což po vítězství komunistů znamenalo nemožnost další existence na území Číny. Jejich novým působištěm se tehdy stal zejména Tchaj-wan, Macao a Hongkong.[4]

Největšími a nejpověstnějšími skupinami triád v dějinách Číny jsou triáda 14K, triáda Sun Yee On, triáda Wo sing Wo a triáda Sjednocený bambus. Tyto spolky dnes působí hned v několika zemích světa a jejich členská základna čítá desítky tisíc osob. Jejich centrem je však i nadále Hongkong (v případě Sjednoceného bambusu pak Tchaj-wan). Předmětem nelegální činnosti těchto společenství je především distribuce opia, doprava heroinu a dalších syntetických drog, ilegální hazard, prostituce, pašování, ilegální imigrace, vykořisťování dělníků, lichvářství, korupce, praní špinavých peněz, vybírání výpalného v restauracích a vyděračství. Mezi triádami přitom platí jisté dohody, které by se daly přirovnat ke kartelovým, neboť jednotlivé oblasti nelegální činnosti mají mezi sebou rozděleny.[5]

1.2 Japonská yakuza

Další zemí, ve které má organizovaný zločin již několik staletí dlouhou tradici, je Japonsko. Zde jeho kořeny sahají k počátkům 17. století, tedy do doby, kdy byl po období dlouhotrvajících občanských válek konečně nastolen mír. V té době ztrácejí na významu staré hodnoty válečnických samurajů, jako je rytířskost a umění bojovat. Mnozí lidé se však nedovedli adaptovat na nové podmínky pro život ve své zemi a stali se z nich bandité. Funkci ochránců měst (tzv. machi - yakko) proti banditům zastávali samurajové,

řemeslníci, obchodníci i dělníci. Tito byli často také hráči (tzv. bakuto) karetní hry hanafunda.[6] Právě ve spojení s touto hrou vznikl název dnes nejnámější japonské organizované zločinecké skupiny yakuza.¹ Hráči hanafundy v té době vytvořili organizaci s propracovanou strukturou, silným vedením, rituály a vlastním žebříčkem hodnot, který platí až dodnes. Tato organizace byla později nazývána jako yakuza a v současné době se jedná o největší organizovanou kriminální síť na světě. Co se její organizace týče, je založena na rodovém principu. Jedná se o společenství pokrevně nespřízněných osob fungující jako rodina, kdy hlava rodiny (tzv. oyabun) od všech členů očekává bezmeznou loajalitu a poslušnost. Přijetí noviců za fiktivní syny předchází, stejně jako je tomu v Číně, dlouhodobý rituál završený krevní přísahou.[7]

1.3 Organizovaný zločin v Itálii

Zemí, se kterou je organizovaný zločin spojován snad nejčastěji, je Itálie. Ta je často označována za takzvanou kolébkou mafie. Pojem mafie se stal obecným označením pro všechny organizované zločinecké skupiny v Itálii a posléze zobecněl natolik, že je dnes používán jako synonymum pro veškeré jevy z podsvětí. Nicméně mafie je ve skutečnosti pouze jednou z mnoha zločineckých organizací působících na území Itálie.

Stejně tak, jak tomu bylo u předchozích zemí, i v Itálii vznikaly tajné spolky, jejichž cíle byly různorodé - jednou to byla ochrana proti francouzské nadvládě, jindy zase výběr daní pro velkostatkáře či ochrana vězňů před brutalitou dozorců. Obecně lze říci, že na území Itálie působily historicky hned tři rozsáhlé zločinecké organizace: sicilská Mafie, neapolská Camorra a kalábrijská N'drangheta.[8]

Camorra (v překladu „spor“) vznikla někdy kolem roku 1820 za účelem ochrany vězňů ve věznicích. Posléze byla propuštěnými vězni založena tzv. pouliční Camorra, jejíž náplní byly zejména krádeže, loupeže, drancování, falešné hry a vydírání. Co se týče historie

---

¹ Za nejhorší karty ve hře hanafunda byly považovány osmička (ya), desítka (ku) a trojka (za). Yakuza se původně nazývali jen ti, co ve hře prohrávali. Následně se toto označení vžilo nejen jako pojmenování pro všechny hráče, nýbrž i pro zločineckou organizaci jako takovou.

vzniku Mafie, jakož i jejího názvu, tato je opředena mnoha mýty a spekulacemi.[9] Uvádí se, že existovaly dva faktory, které zapříčinily vznik násilného podnikání na Sicílii, a to neustálé dobovačné vpády a existence daňových výběřčích, kteří působili jako zprostředkovatelé mezi statkáři a rolníky. Nicméně jedno je jasné, již od samého počátku zahrnovala činnost Mafie ochranu i vydírání, únosy i krádeže dobytka a ovlivňování obsazení postů ve státní sféře. Podobně tomu bylo i v případě N'dranghety. Ostatně sicilská Mafie a kalábrijská N'drangeta se vyznačují podobnou strukturou i rituály. Zajímavostí je, že v případě N'dranghety byly v 19. století její členové často pokrevně spřízněni. Škála činností této zločinecké organizace byla obdobná jako u Mafie. Po druhé světové válce však byla rozšířena o pašování tabáku, obchodování s narkotiky a v současné době je proslulá i svým vlivem ve stavebnictví, ilegálním nakládáním s toxickým a radioaktivním odpadem a v neposlední řadě též světovým obchodováním se zbraněmi. Přijímání nových členů do všech zmíněných organizací bylo samozřejmě provázeno jistými rituály.[9]

1.4 Počátky organizovaného zločinu na území České republiky

Přestože se organizovaný zločin na území ČR již nějakou dobu vyskytuje, dalo by se říci, že v mezinárodním kontextu je tento fenomén v českém podání stále ještě „v plenkách“. Jeho zárodky se u nás začaly objevovat v 80. letech 20. století v podobě stínových podnikatelů často označovaných za „veksláky“, jejichž nelegální aktivita souvisela s neschopností centrálně plánované ekonomiky uspokojovat nabídku a poptávku na trhu.[10] Organizovaný zločin, se vším, co k němu náleží, spatřil v podmínkách České republiky světlo světa až s pádem komunistického režimu v roce 1989, kdy proběhla zásadní politická a ekonomická transformace státních struktur. S přeměnou vlastnických vztahů, otevřením státních hranic a s uvolněním ekonomiky vůbec zde vznikla živná půda nejen pro pronikání organizovaného zločinu ze zahraničí, nýbrž i pro vytváření domácích zločineckých uskupení. V 90. letech 20. století byla na našem území typická organizovaná trestná činnost zaměřená na výrobu, pašování a distribuci drog, organizování a provozování prostituce, nelegální migraci osob, krádeže uměleckých památek, násilnou kriminalitu, vydírání či hospodářskou kriminalitu.² Po přeměně politického systému následovalo

---

² Například v podobě krácení spotřebních daní při nelegálním dovozu alkoholu a tabákových výrobků.

začlenění ČR do EU, které s sebou rovněž přineslo příznivé podmínky pro rozvoj organizovaného zločinu v podobě volného pohybu osob, zboží a kapitálu. Díky své geografické poloze se tak ČR stala významnou tranzitní zemí. Pokud jde o demografické rozdělení pachatelů organizovaného zločinu podle národnosti, lze konstatovat, že k jeho stabilizaci došlo již v 90. letech 20. století. Co se forem trestné činnosti týče, můžeme říci, že s postupem času došlo k jistým změnám. V současné době se zločinecké organizace pomalu ale jistě odklánějí od násilné trestné činnosti a do popředí jejich zájmu se staví trestná činnost hospodářského charakteru, podvody, korupce či praní špinavých peněz.

2 ORGANIZOVANÝ ZLOČIN

Organizovaný zločin je druhem skupinové trestné činnosti páchané organizovanou zločineckou skupinou nebo zločineckou organizací. Tyto skupiny a organizace mají většinou vícestupňovou vertikální organizační strukturu a je pro ně typické soustavné páchání koordinované závažné trestné činnosti.

Cílem organizovaného zločinu je dosažení maximálního zisku při vynaložení minimálních nákladů, a to zisku nejen materiálního, ale například i ve formě společenského, ekonomického a politického vlivu. Organizovaný zločin tedy představuje mimořádná bezpečnostní rizika, ohrožující stabilitu světového hospodářského a politického systému.

Organizovaná trestná činnost je zlo ohrožující lidstvo, proti níž je nutno tvrdě bojovat všemi dostupnými prostředky a neustále pracovat na jejich vývoji, přičemž nestačí je jen znát, ale je třeba pochopit jejich podstatu a fungování.

2.1 Pojem organizovaný zločin

Značný problém přináší už samotná definice organizovaného zločinu. Pojetí organizované kriminality je nutné vymezit co nejpřesněji, protože různorodá a nepřesná pojetí by mohla přinášet problémy ve formulaci právních předpisů a jejich uplatňování a také proto, aby bylo možno zařazovat dílčí poznatky do jasně definovaného celku. Miroslav Scheinost [11] tvrdí, že **úzké či nejasné pojetí** organizovaného zločinu neumožňuje účinný postup proti němu, s čímž se zcela ztotožňuji. Na druhé straně uvádí, že **příliš široké pojetí** umožňuje používat výjimečné nástroje a pravomoci v šíři, která by mohla překračovat hranice chráněných občanských práv, s čímž už nesouhlasím. Pokud chceme bojovat proti organizovanému zločinu účinně, nelze brát ohled na jeho pachatele a „pomahače“, protože oni na své oběti také nehledí.

Náš současný trestní zákon pojem organizované kriminality nezná. V této souvislosti se v tomto právním předpise objevují pojmy **zločinné spolčení** a **organizovaná skupina**. Termín zločinného spolčení byl do našeho právního řádu zakotven zákonem č. 152/1995 Sb., který novelizoval trestní zákoník č. 40/2009 Sb., s účinností od 1. ledna 2010. Do té doby byla tato forma kriminality stíhána dle obecných ustanovení o organizátorství, o spolčení jako formě přípravy k trestnému činu a podle některých kvalifikovaných

skutkových podstat jako organizovaná skupina. § 20 odst. 1 definuje *zločinné spolčení jako společenství více osob s vnitřní organizační strukturou s rozdělením funkcí a dělbou činností, které je zaměřeno na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti*. Dle mého názoru zde chybí některé podstatné znaky organizované kriminality, jako např. **konspirativnost a zaměření na dosahování zisku**. Právě tento znak vypustila novela TZ č. 134/2002 Sb., aby se tak rozšířila působnost tohoto ustanovení i na teroristické skupiny. Nesrovnalosti neodstranil ani návrh nového trestního zákona [12], který v § 405 obsahuje pojem organizovaná zločinecká skupina, jež je charakterizovaná jako společenstvím více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti. Naopak organizovaná skupina v trestním zákoně definovaná není, ačkoli se vyskytuje jako znak některých kvalifikovaných skutkových podstat ve zvláštní části TZ[13]. V právní literatuře se organizovaná skupina vymezuje jako *sdržení více osob, v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivými členy sdržení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností*. [14]

Zde se jedná o **nižší formu skupinové trestné činnosti**, které postihuje prakticky všechny skupiny pachatelů, kteří páchají trestnou činnost plánovitě a koordinovaně. Vzhledem k těmto skutečnostem by si organizovaná kriminalita zasloužila vlastní právní předpis, protože přímá úprava v našem trestněprávním zákonodárství chybí. Je rozdíl mezi materiální stránkou trestného činu, který spáchá zločinecká organizace nejvyšší formy a podstatně víc ohrožuje zájmy společnosti a materiální stránkou trestného činu, který spáchá organizovaná skupina v primitivní nerozvinuté formě.

V současné době **neexistuje** všeobecně uznávaná definice, což vyplývá ze samotné povahy této problematiky, kdy aspekty organizované kriminality nelze generalizovat. Několik autorů se sice pokusilo definovat organizovaný zločin, ale jejich snahy narazily na různorodost tohoto pojmu. Jedno však v zásadě platí vždy, a sice, že se jedná o skupinovou trestnou činnost, což znamená, že se páchání této trestné činnosti účastní více pachatelů.

Abych vymezil organizovanou kriminalitu, pokusím se o exkurs do jednodušších forem skupinové trestné činnosti:

a) **Spolupachatel** - § 23 TZ byl-li trestný čin spáchán úmyslným společným jednáním dvou nebo více osob, odpovídá každá z nich, jako by trestný čin spáchala sama (spolupachatelé).

b) **Účastník** – Účastníkem na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu je, kdo úmyslně:

1) spáchání trestného činu zosnoval nebo řídil (organizátor),

2) vzbudil v jiném rozhodnutí spáchat trestný čin (návodce), nebo

3) umožnil nebo usnadnil jinému spáchání trestného činu, zejména opatřením prostředků, odstraněním překážek, vylákáním poškozeného na místo činu, hlídáním při činu, radou, utvrzováním v předsevzetí nebo slibem přispět po trestném činu (pomocník).

c) **Příležitostná skupina** – tato skupina vzniká nahodile těsně před spácháním TČ nebo v jeho průběhu. Chybí zde podstatné znaky organizovaného zločinu jako konspirativnost, dělba úkolů, dlouhodobost apod.

d) **Parta** – skupina vystavěna na dlouhodobějším základě, s hierarchickou strukturou, symbolikou a rituály jejíž primárním cílem však není páchání trestné činnosti.

e) **Organizovaná kriminální skupina** – skupina vyznačující se několika markanty organizované kriminality jako plánovitost, hierarchická struktura, dělba úkolů, ale chybí zde „podnikatelský charakter“, který je příznačný pro zločinecké organizace.

f) **Zločinecká organizace** – nejvyšší a nejnebezpečnější stupeň skupinové trestné činnosti zaměřen na páchání organizované kriminality. V moderní podobě mají tyto skupiny charakter nadnárodních obchodních společností, jejichž hlavním účelem je dosahování zisku a to jakýmkoli způsobem. Primárním cílem těchto skupin není tedy páchání trestné činnosti, ač to tak na první pohled vyhlíží, ale dosahování zisku a mocenský vliv, což v jejich provedení znamená páchání trestné činnosti.

Trestná činnost v tomto případě působí pouze jako prostředek k dosažení cílů. Zločineckým organizacím nezáleží na způsobu, jímž dosáhnou na co nejvyšší zisky, zda legálně či nelegálně. Nejjednodušší možností jsou však nelegální činnosti, proto páchání trestné činnosti zde hraje hlavní – vedlejší roli.

Jak již jsem tedy uvedl, organizovaný zločin nelze stoprocentně definovat, proto bych se pokusil organizovanou kriminalitu charakterizovat určitými identifikačními rysy, přičemž jsem vycházel ze znaků užívaných příslušnými orgány Evropské unie.

1) Spolupráce více než dvou osob – tento znak vyplývá ze samotné povahy organizované kriminality, kdy se musí jednat o trestnou součinnost více pachatelů a je v souladu s platnou judikaturou.

- 2) **Páchání úmyslné trestné činnosti** – těžko si lze představit při páchání nedbalostních trestných činů. Zločinecké organizace páchají úmyslné trestné činy proto, že přinášejí vyšší zisky, což je jejich hlavním cílem. Nemusí se ani jednat o zvlášť závažné úmyslné TČ.
- 3) **Zaměření na dosahování zisku** – je hlavním důvodem existence zločineckých organizací. Jen v České republice se výnosy organizovaného zločinu odhadují na několik desítek ba i stovek miliard korun. Nejvýnosnějším artiklem jsou drogy. Tyto zisky investují zločinecké organizace do oblastí osobní spotřeby členů a vedení nebo do oblastí vybavení a nákladů skupiny nebo do legálních podniků. Miroslav Nožina se o těchto aktivitách organizovaného zločinu vyjadřuje jako o tzv. crime industry.
- 4) **Dlouhodobost a trvalost** – tento znak vylučuje z kategorie organizovaného zločinu všechny jiné skupiny (např. organizované skupiny, příležitostné skupiny...). V souvislosti se znakem dlouhodobosti je třeba zmínit prvek trvalosti, který vyjadřuje tu skutečnost, že členové zločineckých organizací se nescházejí jen v určitých okamžicích, ale jsou stále ve styku, spolupracují, vyvíjejí společné podnikatelské aktivity, jsou podřízeni jednotnému řízení a jejich snahy směřují k neustálému dosahování zisku, a to vše v legální i nelegální sféře. Tyto aktivity vykonávají jako svou profesi. Pouze dlouhodobé a trvalé činnosti mohou zajistit maximální zisky.
- 5) **Plánovitost a dělba úkolů** – činnost zločineckých organizací je dopředu plánována řídicími články a členové mají mezi sebou rozdělené úkoly podle svých znalostí a schopností a své specializace, což vytváří dokonale fungující organizaci. Dělba úkolů se uplatňuje v první řadě u výkonného nejnižšího článku zločinecké organizace, kde působí např. tipaři, zametači stop, řidiči, likvidátoři nepohodlných osob, převaděči apod.
- 6) **Legalizace výnosů z trestné činnosti** – k tomu, aby zisky z trestné činnosti mohly být legalizovány, slouží proces praní špinavých peněz, což je zároveň jedna z forem

organizovaného zločinu. Tento proces je značně složitý a umožňuje zločineckým organizacím zastírat původ peněz, kterými tyto skupiny disponují.

- 7) **Bohatství** – dostatek finančních prostředků je významným faktorem ovlivňující činnost zločineckých organizací. Čím více má tato organizace prostředků, tím je její činnost účelnější, efektivnější, konspirativnější, bezpečnější a s větším ziskem, protože peníze vydělávají peníze. Finance jsou používány k poskytování úplatků, zdokonalování technického a informačního vybavení apod. Tento prvek však není nezbytně nutný.

2.2 Příčiny organizovaného zločinu

Organizovaná trestná činnost existovala v ČR již před rokem 1989, a to zejména v ekonomické oblasti (import a distribuce nedostatkového zboží, nelegální směna valut, krádeže uměleckých předmětů), čímž vznikla paralelní šedá ekonomika.

Do naší republiky pronikly v důsledku otevření státních hranic vlny migrantů z Asie a Balkánského poloostrova. I dnes nelegální migrace představuje jednu z příčin organizovaného zločinu, jelikož migranti často nemají na zaplacení převaděčům a tak jsou nuceni pracovat pro tyto zločinecké organizace.

V posledních letech bylo vyzorováno, že stoupá počet čínských ilegálních migrantů a nezávisle na tom jsou dokumentovány poznatky o nárůstu aktivit čínského organizovaného zločinu.[15]

Tab. 1. Počty nelegálních migrantů přes státní hranice

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
43302	20480	19172	23705	29339	44672	32325	32720	23834	14741	13206

Zdroj: www.mvcr.cz

Tab. 2. Trestně stíhání cizinci na území ČR a procento z celkové kriminality

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
2366	6801	7167	7181	6981	7698	7491	7261	6166	6238
2,20%	6,60%	6,20%	6,10%	5,90%	6,00%	5,90%	5,60%	4,80%	5,00%

Zdroj: www.mvcr.cz

Dalším výrazným faktorem rozvoje organizované kriminality byl přechod z centrálně plánované ekonomiky na tržní hospodářství. Docházelo k rozsáhlým majetkovým přesunům, v rámci nichž byly legalizovány prostředky dosahované obchodem s drogami, z prostituce, podvodů apod.[16] K největším nedostatkům docházelo v rámci privatizace.

Podstata tohoto transformačního procesu nebyla až tak špatně vymyšlena, ale jeho právní zajištění bylo tristní, nehledě na to, že při samotné realizaci docházelo k vydírání, podvodům, korupci, praní špinavých peněz apod. V orgánech zajišťujících samotný privatizační proces byly zkorumpovatelné osoby a všichni, kteří se kolem privatizace „točili“, se snažili co nejrychleji zbohatnout, k čemuž také přispěla slabá pozice státu v změně ekonomických podmínkách.

Nově vznikající zločinecké organizace získaly kapitál a zavedené mohly vyprat špinavé peníze. Zářným příkladem těchto skutečností byla skupina kolem **Františka Mrázka**, bývalého veksláka, který prostřednictvím kupónové privatizace pral špinavé peníze získané z úvěrových podvodů a tunelování.

Velké změny prodělává také legislativa, která v minulosti velmi obtížně a opožděně reagovala na vývoj organizované kriminality a ani dnes není stav vyhovující. Nedostatek a neefektivnost zákonných prostředků boje s organizovaným zločinem dokumentuje i to, že první případ zločinného spolčení byl stíhán až v roce 1998.

Tab. 3. Organizovaný zločin, účast na zločinném spolčení (§ 20 odst.1 TZ) – počty stíhaných

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
16	36	42	75	97	96	126	127	45	50

Organizovaný zločin, účast na zločinném spolčení (§ 20 odst.1 TZ) – počty obžalovaných

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
16	36	40	59	94	96	117	121	43	4

Organizovaný zločin, účast na zločinném spolčení (§ 20 odst.1 TZ) – počty odsouzených

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
0	1	0	2	0	0	10	27	5	7

Zdroj: Statistická ročenka kriminality, ministerstvo spravedlnost

Další příčinu vidím v samotné společnosti. Po roce 1989 se mění hodnotový systém, sociální normy a morálka. Jako ukazatel společenského postavení se do popředí dostává materiální zisk a socialistická společnost se mění na společnost konzumní. Touha po penězích vede k tomu, že se lidé více uchylují k nelegálním praktikám. Vznikají výrazné sociální rozdíly, objevuje se nový fenomén – nezaměstnanost, což vede k tomu, že lidé ze sociálně slabších skupin, motivováni rychlými výdělky, poskytují podporu zločineckým organizacím.

Změny po roce 1989 – hlavně ty ekonomické – byly prospěšné zejména pro podnikatele a kvazipodnikatele, bývalou nomenklaturu a pro dravé a amorální jedince. Naopak ztratili slušní obyčejní lidé ze středních a nižších sociálních vrstev, mladé rodiny s dětmi a důchodci. Někteří z té úspěšné skupiny se stali potencionálními oběťmi a někteří pachateli organizovaného zločinu a na druhou stranu část z té méně úspěšné skupiny se stala jeho „nohsledy“. A tak se nezřídka stávalo, že se druhá skupina obohacovala na úkor první.[16]

Z pohledu sociální diferenciacie jsou pro organizovanou kriminalitu přitažliví lidé s vyšším vzděláním, kteří jsou odborníci ve svém oboru, mladší 40 let. Samotná realita není tak jednoznačná. Organizovaná kriminalita jeví spíše zájem o úspěšné, vzdělané a majetné osoby, na druhou stranu se však neobejde bez sociální spodiny, kterou lze lehce využít ke svým praktikám vidinou rychlého výdělku (markantně se to projevuje u nejnižšího článku ruských zločineckých organizací).

Další příčinu lze spatřovat v samotných složkách určených pro boj s organizovaným zločinem. Např. v kauze Berdychova gangu byli stíháni 4 policisté z elitního útvaru, kteří neunesli to, že členové podsvětí, kteří z nich ještě před rokem 1989 měli respekt, si žijí v luxusu a vysmívají se jim, a tak se sami podíleli na aktivitách gangu. Tento fakt dokumentují i další případy policistů, kteří v té samé situaci raději zvolili odchod z ozbrojených složek a poskytli své služby přímo nebo nepřímo (např. tím, že zakládali bezpečnostní agentury napojené na organizovaný zločin) zločineckým organizacím. Docházelo tak k „odlivu mozků“ ve prospěch nepřítel, který tak získal potřebný náskok.

Obr. 1. David Berdych

Zdroj: www.wikipedia.cz

2.3 SUBJEKY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU

Stejně jako jiné právní potažmo trestněprávní oblasti má organizovaný zločin své subjekty, vůči nimž působí normy a instituty upravující tuto problematiku. Subjekty organizovaného zločinu lze charakterizovat *jako jednotlivce nebo spíše skupinu jednotlivců, jejichž zájmy a činnost směřuje k naplňování prvků a cílů organizované kriminality.*

2.3.1 ZLOČINECKÉ ORGANIZACE

Nejvyšší formou skupinové trestné činnosti je zločinecká organizace, která ve své podstatě představuje organizovaný zločin. Celkem na našem území působí dle odhadů 80 - 100 skupin s 2000 – 2500 členy[17], z toho jedna třetina organizací má plně rozvinutou strukturu. Česká republika je zemí ležící ve středu Evropy, proto spektrum zločineckých organizací působících na našem území je různorodé. Z tohoto pohledu lze dělit skupiny organizovaného zločinu na domácí, smíšené a mezinárodní.

Na území ČR působí zejména tyto zločinecké organizace:

1) Postsovětské – patří mezi nejaktivnější organizace. Právě tři největší skupiny na našem území se 100 – 200 členy jsou ruského původu. Mezi tato seskupení lze řadit ruské, ukrajinské, čečenské, dagestánské, arménské, gruzínské, moldavské a ázerbájdžánské organizace, které se ještě dále člení na brigády dle místa původu (např. solncevská, kyjevská, lvovská apod.), specializují se na násilnou kriminalitu (racketeering, loupeže)

kuplířství, nelegální obchod se zbraněmi a speciálně obchod s radioaktivním materiálem, obchod s drogami, převaděčství, krádeže motorových vozidel, a další. Trestná činnost těchto skupin se vyznačuje brutalitou, devastací obětí. Na naše území pronikají prostřednictvím různých fiktivních firem, kdy získávají povolení k pobytu za účelem zaměstnání ve vlastní firmě nebo ve firmě, kterou provozuje další osoba ruské národnosti[18] a trvalý pobyt získávají prostřednictvím uzavírání fiktivních sňatků. Charakteristickým znakem ruskojazyčných skupin je to, že po získání základního kapitálu prostřednictvím násilné kriminality, pronikají do ekonomických a mocenských struktur, zakládají legální obchodní firmy a přecházejí od zjevné trestné činnosti k legálnímu podnikání, které slouží zejména k praní špinavých peněz.

2) Balkánské – bulharské skupiny se zaměřují na provozování prostituce a provoz nočních podniků, od čehož však pomalu ustupují, a na krádeže motorových vozidel, v menší míře také na obchod s drogami, převaděčství a v součinnosti s rumunskými a českými kapsáři na organizované okrádání turistů.

3) Asijské – tyto skupiny se vyznačují etnickou soudržností a izolací od okolního světa. Předmětem činnosti pachatelů je obchod s drogami, legalizace výnosů z trestné činnosti, nelegální podnikání a pašování a padělání zboží. Při těchto aktivitách Číňané často používají Vietnamce jako výkonný subjekt. Vyšší představitelé těchto organizací u nás působí jako seriózní obchodníci, přičemž organizují rozsáhlé podvody. V současné době mezi špičky vietnamských skupin patří osoby nacházející se ve vedení velkoobchodů jako SAPA, Svatý Kříž, Dragon apod.[19]

4) Italské – činnost italských skupin se na našem území projevuje zřídka, kdy dochází k praní špinavých peněz prostřednictvím nákupu nemovitostí ve Středních Čechách a k obchodům s drogami. Tyto aktivity jsou svěřeny vyslancům těchto skupin, jinak se zde italské organizace zatím trvale neusídlily.

5) České – české organizace se specializují zejména na obchod s drogami, na krádeže uměleckých děl a motorových vozidel, hospodářskou a finanční kriminalitu, organizování prostituce, šíření pornografie a obchod s bílým masem. Právě činnost českých seskupení bývají v poslední době označovány za nejnebezpečnější a to z toho důvodu, že české prostředí dokonale znají a mají rozsáhlé kontakty. Dále se činnost Čechů projevující se v oblasti organizované kriminality zaměřuje na servisní a výkonné úrovně zahraničních

skupin. Členové českých skupin se rekrutovali především ze skupin tvořících před rokem 1989 tzv. šedou ekonomiku a dále z klasického kriminálního prostředí.

2.3.2 Oběti organizovaného zločinu

Oběť organizovaného zločinu lze charakterizovat jako *fyzickou osobu vůči níž směřují útoky pachatelů organizovaného zločinu*. Z pohledu legislativy tyto osoby nepožívají žádného zvláštního postavení vůči obětem obecné kriminality. V tomto směru by mělo dojít ke změně, jelikož takovéto oběti jsou do samotného procesu viktimizace zapojovány systematicky, plánovitě a koordinovaně a měla by jim být věnována vyšší pozornost. Oběti organizovaného zločinu lze dělit na oběti vinné neboli angažované, které byly s organizovanou kriminalitou nějakým způsobem spojeny (bílí koně, nepohodlní členové skupin) a oběti nevinné. Pro oběti platí stejný závěr s tím, že se liší v závislosti na formě organizovaného zločinu.

3 PROJEVY ORGANIZOVANÉ KRIMINALITY

Organizovaný zločin se projevuje v rozličných formách. Dle prostředků a možností se zločinecké organizace nezaměřují jen na určité druhy organizované kriminality, ale jejich aktivity jsou souborem těchto nelegálních jednání.

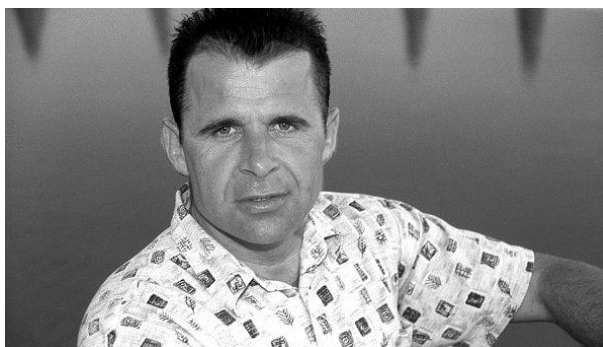
3.1 Organizovaná hospodářská kriminalita

Organizovanou hospodářskou kriminalitu lze charakterizovat jako plánovité a snahou po zisku motivované páchaní hospodářských trestných činů, dotýkajících se jak individuálních, tak i kolektivních práv, vyznačující se latencí a směřující proti hospodářskému systému.[20] Hospodářská kriminalita v ČR dosáhla takových rozměrů, že neotřásají jen právním vědomím občanů, nýbrž i stabilitou celého tržního hospodářství. Tato tzv. kriminalita bílých límečků se projevuje zejména v oblastech padělání platidel a podvodů různých forem. Organizace zabývající se touto trestnou činností jsou vysoce profesionální a používají k jejímu zaházení vysoce konspirativní metody. Zjištěné škody způsobené pachateli hospodářské kriminality překračují ročně hranici 10 mil. Kč.[21] U zločineckých organizací je tato částka mnohonásobně vyšší, bohužel však zůstává neodhalenou.

- **Obchod s nelegálním zbožím** - v ČR se rozmohl prodej nelegálního alkoholu, cigaret, oblečení, softwaru a různých nosičů. Obchodem s nejrůznějším zbožím se zabývají zejména skupiny z Číny a Vietnamu. Nelegální obchody se zlatem jsou předmětem činnosti Albánců a Turků. Jedná se zejména o dovoz a vývoz napodobenin výrobků světových firem. Na Severní Moravě se trvale usídlily gangy obchodující s neoklivanými cigaretami s Ukrajiny a z Ruska a alkoholem z Polska. V této oblasti jde o trestné činy **neoprávněné podnikání** dle § 251 TZ (trest odnětí svobody až 8 let), **poškození spotřebitele** dle § 253 TZ (trest odnětí svobody až 8 let), **porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou** dle § 261 TZ (trest odnětí svobody (dále jen TOS) až 8 let), **padělání a pozměňování nálepek k označení zboží nebo předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti** dle § 245 TZ (TOS až 8 let), **zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby** dle § 240 TZ (TOS až 10 let), **porušení předpisů o nálepkách k označení zboží** dle § 244 TZ (TOS až 8 let) a **porušení chráněných průmyslových práv** § 269 TZ (TOS až 8 let).

- **Nezákonný obchod s jaderným materiálem** - je dominantou ruských organizací, které za 1 kg obohaceného uranu inkasují až 1 mil USA. Podle odhadů existuje na území bývalého SSSR 950 míst, kde se vyskytuje uran nebo plutonium. Vysoká nebezpečnost tohoto typu organizované kriminality spočívá v tom, že potenciálními kupci bývají teroristické organizace a také dochází k ohrožování životního prostředí. Tuto aktivitu postihuje trestný čin **nedovolené výroby a držení radioaktivního materiálu a vysoce nebezpečné látky** § 281 TZ, podle nějž bude potrestán kdo bez povolení vyrobí, doveze, proveze, vyveze, přechovává anebo jinému obstará radioaktivní materiál nebo vysoce nebezpečnou látku nebo předměty určené k její výrobě (TOS až 16 let).
- **Subvenční podvody** - Jedná se o trestné činy **padělání a pozměňování nálepek k označení zboží nebo předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti** dle § 245a TZ (TOS až 8 let), **zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby** dle § 240 TZ (TOS až 10 let).
- **Podvodné konkurzy** - Zde se jedná zejména o trestný čin **poškození věřitele** dle § 222 TZ (TOS až 8 let) **zvýhodnění věřitele** dle § 223 TZ (TOS až 8 let), **předlužení** dle § 256c TZ (TOS až 5 let), **příp. podvodu** dle § 209 TZ (TOS až 10 let).
- **Pozemkové podvody** - jedná se o prodej falšovaných nebo padělaných hypoték a cenných papírů na neexistující pozemky. Toto jednání je trestné jako **podvod** dle § 209 TZ (TOS až 10 let).
- **Bankovní podvody** - tyto podvody jsou prováděny v různých formách (podvody na bankovním zákazníkovi, podvodné manipulace se šeky – tzv. kitting, úvěrové podvody, podvody s úvěrovými kartami a další). Neznámější případ na našem území je spojen se zločinným spolením kolem osoby Františka Mrázka, kdy jím nastrčené osoby zakládaly obchodní společnosti a v součinnosti s uplacenými pracovníky banky získávali milionové úvěry. Za tři roky připravili české banky o 1 141 300 000 Kč a několik z nich přivedli ke krachu.[22] Jde o trestné činy **podvodu** dle § 209 TZ (TOS až 10 let) a **úvěrového podvodu** § 211 TZ (TOS až 10 let).

Obr. 2. František Mrázek

zdroj: www.wikipedia.cz

- **Padělání peněz** - Toto jednání je trestné dle § 233 TZ souhrnně označovaných jako **trestné činy proti měně** (TOS až 12 let).

3.2 Organizovaná drogová kriminalita

Obchod s drogami je nejrozšířenější aktivitou zločineckých organizací a přináší nejvyšší zisky. Česká republika je významnou tranzitní zemí, vedou přes ní všechny důležité drogové trasy (balkánská, černomořská, kyjevská, jihovýchodní a rumunská trasa), letiště Václava Havla je centrem pro drogové kurýry kokainu a postupem času se z ní stala také země cílová pro všechny druhy drog. Navíc je ČR významným výrobcem a distributorem pervitinu. Každý rok se zvyšuje počet osob závislých na drogách a s tím spojené opatřovací kriminality, jako padělání předpisů na léky, vloupání do lékáren, a kriminalita pod vlivem drog.

Charakteristika české drogové scény:

- zvyšuje se počet zneužívání léků jako paralen, modafen a nurofen k výrobě metamfetaminů
- objevují se nové omamné a psychotropní látky, které nejsou zachyceny v přílohách k zák. č. 167/1998 Sb., o návykových látkách (heroin, kokain, pervitin)
- vzrůstá zneužívání a nelegální distribuce subutexu, což je léčivo vydávané na předpis
- na drogovém trhu se zvyšuje poptávka po kokainu
- stále ve větší míře se vyskytují drogy nízké kvality o obsahu účinné látky jen 5 – 10%

Každá droga má jiné účinky, proto neexistuje jediný trh s drogami, ale rozpadá se na několik oblastí podle druhů drog. Zločinecké organizace angažované na obchodu s drogami mají různou povahu.

- *skupiny organizující pěstování a výrobu*
- *skupiny organizující přepravu*
- *skupiny organizující distribuci*

3.3 Násilná organizovaná kriminalita

Násilí uplatňované organizovaným zločinem má **dva hlavní cíle**. Jedná se jedná o dosažení zisku (loupeže, vydírání) jednak o udržení disciplíny, vyřizování účtů a prosazování zájmů a vlivů (vraždy, ublížení na zdraví). V dnešní době již sice zločinecké organizace nevystupují tak veřejně jako v USA ve 20. letech 20. století prostřednictvím pouličních přestřelek, ale uchylují se k latentním formám organizované trestné činnosti. V některých případech jsou však nuceny použít násilí. Roste profesionalita a brutalita pachatelů, jsou zaznamenány pokusy o působení na svědky i justiční orgány. Jedna z mála skupin, jejíž hlavní činností byla násilná kriminalita za účelem dosažení zisků byl mediálně známý spolek orlických vrahů pojmenovaných po přehradě, kam ukrývali své oběti. Násilnou organizovanou kriminalitu užívají zejména ruskojazyčné, postjugoslávské, arabské a asijské (zejména ve své komunitě) skupiny organizovaného zločinu.

- **Racketeering** – neboli vydírání je jednou z nejstarších forem organizovaného zločinu, již se zabývají dobře vnitřně organizované skupiny pachatelů s hierarchickou strukturou, prvky konspirace, přísnou disciplínou, mlčenlivostí a sankce mi za zradu.[23] Podstatou vydírání je pod pohrůžkou násilí, hrozby násilím nebo jiné těžké újmy nucení jiného, aby něco konal, strpěl nebo opominul, jak uvádí § 175 TZ, který za tento TČ stanoví trestní sazbu až 16 let.
- **Vraždy** - charakteristickým rysem takových vražd je, že vlastní provedení není primárním cílem pachatelů, ale jedná se o nevyhnutelný sekundární produkt předešlé trestné činnosti.[23] Jde např. o likvidaci bílých koní, kteří jsou již nepotřební, u nichž hrozí, že dojde k vyzrazení trestné činnosti páchanou zločineckou organizací nebo o nájemné vraždy, jimiž se zabývají některé

organizované skupiny. V podání ruskojazyčných seskupení má vražda mimo jiné úlohu zstrašovacího prostředku. Nájemní vrazi bývají často najímání podnikateli k vyřizování účtů. O vraždě tito lidé hovoří jako o kšeftu, zakázce a jedná se o podnikání jako každé jiné. Nájemnými vrahy jsou převážně mladí muži cizích národností s průměrným až nadprůměrným intelektem a maximálně středoškolským vzděláním.

- **Loupeže** - jsou trestné činy, kdy pachatel v úmyslu zmocnit se cizí věci užívá násilí nebo pohrůžku násilím. K dokonání postačuje tedy užití násilí (nebo pohrůžka), které však musí být v příčinné souvislosti s úmyslem získání prospěchu. V podání zločineckých organizací se jedná o velké, plánovité, koordinované, ozbrojené akce, které nemůže provést jedna nebo dvě osoby. Pachatele této trestné činnosti bývají mladí muži maximálně průměrné inteligence, recidivisté, kteří neváhají užít násilí. Nejznámější skupinou provádějící loupeže na území Prahy byl Berdychův gang.

V těchto případech půjde o trestné činy **vraždy** dle § 140 TZ, **ublížení na zdraví** dle § 145 – 148 TZ, **loupeže** dle § 173 TZ, **lichvy** dle § 218 TZ a **vydírání** dle § 175 TZ.

3.4 Praní špinavých peněz

Praní špinavých peněz je jedním z významných znaků organizovaného zločinu a zároveň jeho formou, která slouží k **legalizaci výnosů z organizované trestné činnosti**. Tento jev lze zjednodušeně charakterizovat jako přeměnu ilegálně získaných peněz na legální finanční a majetkové prostředky. Roční zisky ze zločinu v ČR jsou odhadovány na stovky miliard korun, které je nutno samozřejmě legalizovat. Jedná se o velmi složitý, samostatný proces, jenž bývá v praxi oddělen od vlastního páčání kriminality, jehož cílem je zastření původu a vytvoření nové identity peněžních prostředků. **Praní špinavých peněz probíhá ve třech etapách:**

1. **Zavedení peněz v hotovosti do finančního systému** – jedna z forem této fáze zvaná „smurfing“ zahrnuje shromažďování a rozmístování hotovostních prostředků na bankovní účty prostřednictvím bezúhonných pomocníků, kteří za provizi ukládají hotové peníze v menších obnosech do různých bank.
2. **Zahlazení stop špinavých peněz (layering)** – účelem této etapy je samotné zastření zdroje a původu peněz.

3. **Návrat a legalizace (integrace)** – výnosy, které prošly celým procesem a zastřely tak svůj původ, se vracejí ve formě nezávadného a často již i zdaněného příjmu původnímu majiteli.

Trestný čin **legalizace výnosů z trestné činnosti** postihuje § 216 TZ trestem odnětí svobody až na 8 let. Bohužel ve statistikách tento trestný čin nefiguruje, jelikož nejsou efektivně využívány prostředky boje proti tomuto institutu a situace v této oblasti je žalostná.

3.5 Korupce

Korupce je jedním z nástrojů organizovaného zločinu k zabezpečení své nelegální činnosti, který lze charakterizovat jako **zneužití veřejné moci pro soukromý prospěch**, a který dokáže otřást i základy právního státu, proniká do veřejné správy, justice, policie. Co se týče uplácení v České republice, situace není nějak příznivá. Značné je to zejména v oblasti policie, tedy orgánu, který je pro boj proti organizované kriminalitě přímo určen. Zločinecké organizace uplatňují korupci ve snaze získat informace, k průniku do mocenských struktur, zajistit si bezpečnost apod., přičemž jimi prováděná korupce nabývá ohromných, nekontrolovatelných a nepředvídatelných rozměrů v důsledku jejich velkého bohatství.

V politice se poslední dobou objevují obrovské korupční skandály a ač to tak nevypadá i za nimi stojí organizovaný zločin, který si tak zajišťuje postavení a přímo ovlivňuje politické dění ve svůj prospěch. Např. z odposlechů v rámci policejní akce s příznačným názvem „Kraťáci“ a z písemných záznamů zavražděného podnikatele Františka Mrázka přímo vyplývá na jaké státníky měl kontakty a které politické špičky byly na jeho výplatní listině (např. Josef Hojdar, Stanislav Gross, Miroslav Šlouf, Vlastimil Tlustý atd.). Trestný čin **úplatkářství** je obsažen v § 331 – 333 TZ, jež postihují jednak pachatele, který úplatek přijímá popř. požaduje a jednak toho, kdo jej nabízí.

3.6 Další formy organizované kriminality:

- Převaděčství, obchod s lidmi, prostituce
- Nelegální obchod se zbraněmi
- Organizované krádeže motorových vozidel
- Krádeže uměleckých předmětů
- Organizovaná trestná činnost pytláckých skupin
- Počítačová a internetová organizovaná kriminalita

4 PROSTŘEDKY BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU

Boj proti organizované kriminalitě lze charakterizovat jako **souhrn veškerých prostředků, které lze použít k odhalování, vyšetřování, postihování a předcházení organizované trestné činnosti.**

4.1 Právní prostředky boje proti organizovanému zločinu

Nejvýznamnějšími nástroji jsou legislativní akty vydávané v různých právních odvětvích a oblastech.

V **trestním právu hmotném** je relevantní pojem **zločinné spolčení** v § 20 TZ, jehož význam je čistě doktrinální, jelikož stanoví určité hranice pro podřazení zločineckých skupin pod tento pojem. Jde tedy o normu definiční. Pokud tedy konkrétní organizace splňuje požadavky § 20 TZ, lze na její členy aplikovat další ustanovení trestního zákona.

Trestní právo procesní disponuje mnoha prostředky sloužících k rozkrývání, objasňování a trestání trestné činnosti. Nelze však všechny tyto prostředky aplikovat v oblasti organizované kriminality. Na druhou stranu však trestní řád obsahuje nástroje určené přímo pro boj s organizovaným zločinem. Mezi nejvýznamnější patří **operativně pátrací prostředky**, jimiž se rozumí předstíraný převod, sledování osob a věcí, použití agenta.

Operativně pátrací prostředky (dále jen „OPP“) lze charakterizovat jako souhrn opatření policejních orgánů uskutečňovaných podle trestního řádu a v souladu s dalšími právními předpisy, jejichž účelem je předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti, jakož i pátrání po skrývajících se pachatelích.[24] V teorii se vyskytují dva protichůdné názory k povaze těchto nástrojů. Jedna část uvádí, že OPP mají postavení důkazů, druhá část zase tvrdí, že OPP neposkytují přímý poznatek pro dokazování.

Předstíraným převodem je dle § 158c TŘ *předstírání koupě, prodeje nebo jiného převodu věci k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení, jejíž držení je nepřipustné, která pochází z trestného činu nebo která je určena ke spáchání trestného činu*. Výsledkem předstíraného převodu je záznam, který má jednak informovat dozorujícího státního zástupce a jednak dokládat skutečnost o předstíraném převodu, popis skutkového děje a identifikaci osoby vůči níž byl tento nástroj použit. Předstíraný převod má význam tam,

kde je nutno prokázat, že osoba nebo skupina osob (zločinné spolčení) obchoduje s nelegálním zbožím (drogy, zbraně apod.). Předstíraný převod provádí zejména policejní agent nebo pracovník kriminální Policie se smyšlenou legendou za splnění zákonných podmínek.

Sledování osob a věcí znamená získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky[25] (prostorový odposlech, sledování apod.) § 158d TR upravuje tři základní typy sledování osoby a věci:

1. obecné sledování osob a věcí dle odst. 1, aniž by šlo o případy uvedené v odst. 3 nebo aniž by o něm byly pořizovány záznamy
2. sledování dle odst. 2, při němž jsou pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy
3. sledování podle odst. 3, kdy dochází k zásahu do některých ústavně chráněných práva svobod občanů

Podstata použití **agenta** spočívá v tom, že při vyšetřování trestných činů uvedených v §158e TR lze využít agenta, který je příslušníkem Policie ČR se zastřenou totožností a účelem své činnosti. Jedná se o velice náročný a diskutovaný institut. Agentem se může stát pouze speciálně vycvičený příslušník Policie ČR a musí splňovat přísná kritéria, jelikož často bývá ohrožen na životě.

K tomu, aby agent mohl důsledně plnit své povinnosti, musí mnohdy proniknout do struktury organizace. Zde vyvstává otázka, zda je mu povoleno páchat trestné činy. V odborné veřejnosti se vyskytují dva názory. Jedni argumentují tím, že jedině za této podmínky má institut agenta vůbec nějaký smysl. Druzí zastávají názor, že je zcela nemožné, aby státní orgán mohl páchat trestnou činnost, což by mohlo mít nedobrá dopad na morálku celé Policie a mohlo by to vést k různým excesům.[26]

Krycí doklady jsou listiny zastírající skutečnou totožnost. Z povahy věci vyplývá, že těchto dokumentů využije zejména skrytý agent. Není však striktně stanoveno, že je nemůže užít i jiný policista v rámci trestního řízení.

Zabezpečovací technikou se rozumí technické prostředky, zařízení a jejich soubory používané za účelem předcházení nebo odstranění ohrožení života a zdraví osob nebo k zabezpečení ochrany majetku.

Zvláštní finanční prostředky jsou vyčleněné finanční prostředky, které jsou používány k úhradě některých výdajů v souvislosti s používáním operativně pátracích prostředků. Tento institut nachází uplatnění zejména při předstíraném převodu.

Informátorem je fyzická osoba poskytující policii informace a služby, a to tak, aby nebyla vyzrazena její spolupráce s policií.

Svůj význam při odhalování a vyšetřování organizované trestné činnosti mají **odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu** (dále jen „odposlechy“) dle § 88 a 88a TR, které je nutno rozlišovat od operativně pátracího prostředku sledování osob a věcí, kdy lze podle § 158d odst. 2 rovněž pořizovat takové záznamy. Odposlech je výhradní úkon sloužící pro zjišťování obsahu zprostředkovaných zpráv v rámci telekomunikačního provozu a jeho uplatnění je vázáno na omezený okruh zvláště závažných úmyslných trestných činů.[27]

Vedle těchto relativně nových prostředků je nutno zmínit, instituty klasické jako **domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor, osobní prohlídka, zadržení, vydání a odnětí věci apod.**

4.2 Neprávní prostředky boje proti organizovanému zločinu

Mezi neprávní prostředky řadíme taková **opatření, která nemají povahu právních norem, ale mají jen jakýsi doporučující a programový charakter, nejsou tedy právně závazné, nicméně příslušné orgány se jimi při odhalování, objasňování a postihování organizované trestné činnosti řídí.**

Stěžejním dokumentem v této oblasti byla vládní **Koncepce boje proti organizovanému zločinu**, která byla přijata usnesením vlády ČR č. 673 ze dne 29. října 1997. Koncepce stanovila úkoly pro jednotlivé rezorty v oblastech boje proti organizované kriminalitě, přičemž kladla velký důraz na vzájemnou spolupráci a komunikaci mezi orgány státní správy.

Dne 23. října 2000 byla usnesením vlády České republiky č. 1044 aktualizována **Koncepce boje proti organizovanému zločinu**, která stanovila 10 stěžejních úkolů v této oblasti. Mezi úkoly náleželo vytvoření podmínek pro podřízení expertních pracovních skupin působících dosud při Ministerstvu vnitra jednotné koordinační roli Bezpečnostní rady státu, jako orgánu pro koordinaci koncepčního řešení boje proti organizovanému

zločinu, rozšířit expertní pracovní skupiny k organizovanému zločinu o zástupce mimo exekutivní sféry, podporovat průběžně vědecký výzkum této problematiky, vytvářet průběžné legislativní a organizační podmínky pro odčerpávání výnosu z trestné činnosti a vytvoření dalších opatření v dosud neřešených oblastech organizované kriminality.

Dne 10. srpna 2011 byla usnesením vlády schválena zcela nová **Koncepce boje proti organizovanému zločinu**. Je rozdělena do třech kapitol: úvodní kapitola charakterizuje organizovaný zločin a jeho aktivity v ČR, druhá část vyhodnocuje dosavadní koncepcí boje proti organizované kriminalitě a třetí kapitola uvádí nová opatření pro boj s organizovaným zločinem.

Nejpalčivějšími hrozbami nadcházejícího období jsou počítačová a informační kriminalita, výroba a obchod s neregulárními doklady a finanční a daňová kriminalita. Koncepce boje proti organizovanému zločinu na období let 2015–2017 reaguje na aktuální stav a trendy prostřednictvím celé řady ofenzivních opatření, která se zaměřují na vyhodnocování stávající situace a nástrojů za účelem formulace opatření na další období, posilování a rozvoj systémových opatření boje proti organizovanému zločinu, např. v oblasti rozvoje schopností Policie České republiky vyšetřovat počítačovou a informační trestnou činnost, a posílení spolupráce s klíčovými zahraničními partnery.

Obdobným dokumentem, ovšem s působností pouze v oblasti drog, je již čtvrtý v pořadí svého druhu, **Akční plán Ministerstva vnitra ČR k realizaci národní strategie protidrogové politiky** přijatý usnesením vlády č. 1305/2004.

V oblasti drogové organizované kriminality byl dále vydán **závazný pokyn policejního prezidenta a ředitele úřadu vyšetřování pro Českou republiku** ze dne 12. června 2001, kterým se upravuje postup vyšetřovatelů Policie České republiky a příslušníků Policie České republiky při odhalování a dokumentování protiprávních jednání souvisejících s drogovou kriminalitou.

V oblasti boje proti korupci byl vypracován **vládní program boje proti korupci**, který byl schválen v únoru 1999, na jehož základě byla parlamentem schválena novela zákona č. 424/1991 Sb. o sdružování v politických stranách a hnutích, která měla zprůhlednit financování politických stran.

5 SUBJEKTY URČENÉ PRO BOJ PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU

Těmito subjekty se rozumí vnitrostátní a mezinárodní orgány, jejichž úkolem je mimo jiné odhalovat, objasňovat, postihovat a předcházet organizované kriminalitě.

5.1 Zpravodajské služby

Zpravodajské služby jsou definovány jako *státní orgány určené pro získávání, shromažďování a vyhodnocování informací důležitých pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, pro bezpečnost a obranu České republiky.*[28] Tyto orgány jsou zřízeny zákony, které zastřešuje zák. č. 153/1994 Sb. o zpravodajských službách ČR.

- a) **Bezpečnostní informační služba** – byla zřízena zák. č. 154/1994 Sb. o bezpečnostní informační službě. V čele tohoto orgánu stojí ředitel, jehož jmenuje vláda, jíž je také odpovědný z výkonu své funkce. BIS zabezpečuje informace o záměrech a činnostech namířených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti ČR, o zpravodajských službách cizí moci, o činnostech ohrožující státní a služební tajemství, o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy ČR a informace týkající se organizovaného zločinu a terorismu. Právě v této oblasti je činnost BIS zaměřena na hlubší monitorování současné situace a získávání informací o struktuře nejvyšších článků zločineckých organizací, o jejich kontaktech na státní správu a o jejich zájmových oblastech v české ekonomice. V popředí zájmů tohoto orgánu jsou především postsovětské skupiny mající na našem území rozhodný vliv, dále čínské a kosovoalbánské seskupení.
- b) **Úřad pro zahraniční styky a informace** – zabezpečuje informace důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů ČR mající původ v zahraničí. V čele úřadu stojí ředitel, jehož jmenuje a odvolává ministr vnitra se souhlasem vlády.
- c) **Vojenské zpravodajství** – je tvořené **Vojenskou zpravodajskou službou** a **Vojenským obranným zpravodajstvím**. Tento orgán zabezpečuje informace o záměrech a činnostech představujících vojenské ohrožení České republiky,

o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany, o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany ČR, o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství v oblasti obrany ČR.[29]

- d) **Společná zpravodajská skupina** – vznikla 1. července 2005, jejím úkolem je výměna zpravodajských informací a zajištění koordinace mezi zpravodajskými službami, Policií ČR, MV a MZV.

5.2 Policie České Republiky

Policie ČR je nejvýznamnější bezpečnostní složkou, která plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti na celém území našeho státu. Byla zřízena zák. č. 273/2008 Sb., který obsahuje řadu úkolů. Policie ČR je funkčně členěna na služby, kdy v oblasti organizovaného zločinu jsou činné zejména složky služby kriminální policie a vyšetřování:

5.2.1 Útvar boje proti organizovanému zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování

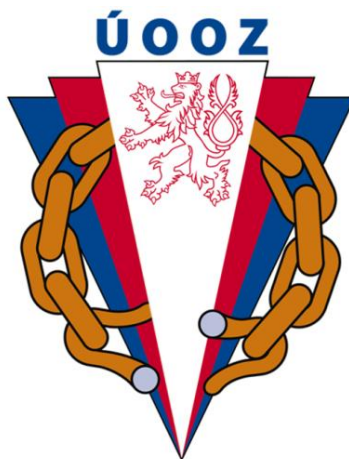
ÚOOZ je nejvýznamnějším orgánem na této úrovni. Vznikl 1. ledna 1995 jako výkonný orgán služby kriminální policie a vyšetřování s celostátní působností. Expozitory ÚOOZ fungují ve všech krajských městech. Hlavním důvodem vzniku tohoto orgánu byl obrovský nárůst takřka všech forem organizované kriminality. ÚOOZ se dále člení na 6 odborů (násilí, obchodu se zbraněmi, obchodu s lidmi a ilegální migrace, zločineckých struktur, terorismu a extremismu, padělání). **Útvar se zabývá úzce specializovaným operativním rozpracováním a dalším vyšetřováním na úseku trestné činnosti organizované kriminality páchané zločineckými strukturami.** Úkoly ÚOOZ:

- získávání, soustředování, analýza, využívání a uchovávání informací důležitých pro boj s organizovaným zločinem
- průběžný monitoring zločineckých struktur na našem území
- spolupráce s jinými orgány
- provozování kriminalistických informačních a zpravodajských analytických systémů
- plnění úkolů v oblasti činností souvisejících s krizovými situacemi při nichž může dojít k narušení či ohrožení vnitřní bezpečnosti státu nebo veřejného

pořádku vede trestní řízení v případech závažné organizované trestné činnosti, zjišťuje pachatele této trestné činnosti, vede proti nim trestní stíhání a předává je státnímu zástupci s návrhy na podání obžaloby.[30]

Při zajišťování své činnosti ÚOOZ spolupracuje s vnitrostátními i mezinárodními orgány. Na vnitrostátní úrovni spolupracuje s teritoriálními útvary policie a se zpravodajskými službami. Významným partnerským orgánem byl **Odbor pro boj s organizovaným zločinem** s působností na území Prahy, který byl však z důvodu vysoké korupce na počátku 21. století zrušen.

Obr. 3. ÚOOZ

Zdroj: www.wikipedia.cz

5.2.2 Národní protidrogová centrála

NPC vznikla v lednu 2001 oddělením od ÚOOZ. Její přímý předchůdce byla Protidrogová brigáda Federálního policejního sboru. Centrála tohoto orgánu se nachází v Praze, expozitury v Ústí nad Labem, v Hradci Králové, v Ostravě, v Plzni, v Českých Budějovicích a v Brně. Jde o velice úspěšný a vážený útvar nejen u nás, ale i ve světě. NPC vyvíjí operativní, zpravodajskou, procesní, analytickou, metodickou, publikační a lektorskou činnost v oblasti drog a drogových opatření. NPC ukončila v rozmezí let 1993 – 2006 1 340 operací, při nichž bylo zatčeno celkem 2 575 pachatelů, z toho 515 cizinců, zajistila více než 13 tun drog, 93 000 tablet extáze, zlikvidovala 1 laboratoř na výrobu extáze a 126 laboratoří na výrobu metamfetaminu.[31]

5.2.3 Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV

ÚOKFK SKPV byl zřízen 15. března 2003 jako útvar s působností na celém území ČR, který se věnuje prověřování a vyšetřování nezávažnějších forem trestné činnosti (hospodářské, finanční a korupce).

5.2.4 Útvar rychlého nasazení

URNA je výkonný orgán, který je nasazován při většině akcí zaměřených proti organizovanému zločinu spočívající zejména v zatýkání a eliminaci pachatelů. Disponuje špičkovou policejní technikou, příslušníci tohoto útvaru jsou vybíráni na základě velice přísných kritérií a během služby jsou na ně kladeny vysoké nároky. Jedná se o policejní elitu.

Obr. 4. URNA

Zdroj: www.wikipedia.cz

5.3 Finanční analytický útvar

FAÚ vznikl na základě zák. č. 61/1996 Sb. proti praní špinavých peněz 1. července 1996 jako organizační složka ministerstva financí. Tento orgán se zabývá **bojem proti legalizaci výnosů z trestné činnosti**. Hlavním úkolem FAÚ je přijímat a analyzovat oznámení o neobvyklých obchodech a institucích a pokud se podezření potvrdí, zasílat na ÚOKFK trestní oznámení.[32] FAÚ nemůže tedy samostatně vést trestní stíhání a proto účinnost této složky je velice nízká a je na zvážení zda tento orgán zrušit nebo modifikovat jeho činnost.

5.4 Celní orgány

Celní orgány v oblasti organizovaného zločinu nefungují samostatně, ale v součinnosti s jinými orgány nebo pracující na základě koncepcí jiných útvarů. Velkou úlohu hrají celní orgány v oblasti odhalování nelegálního zboží (např. na tržnicích)

5.5 Státní zastupitelství a soudy

Od 1. dubna 2000 fungují na základě pokynu obecné povahy na úrovni krajů specializované odbory krajských státních zastupitelství zaměřené na boj proti organizované kriminalitě. Co se týče soudů, příslušné pro trestní řízení o trestných činech v rámci organizované trestné činnosti konají soudy na základě pravidel pro určení věcné příslušnosti dle § 16, 17 TR.

5.6 Národní ústředna Interpolu v České Republice

Mezinárodní organizace kriminální policie je mezivládní organizací se sídlem v Lyonu, která byla založena v roce 1923 a dnes slučuje 170 států světa. ČR je členem na základě nástupnictví ČSFR od roku 1990. Hlavními cíli INTERPOLU jsou zabezpečení a rozvoj vzájemné pomoci kriminální policie a zřizování a rozvoj institucí přispívajících k předcházení a postihu porušování práva. Součinnost jednotlivých členských zemí je koordinována **Generálním sekretariátem**. Každý členský stát má svou **Národní ústřednu**, která je v permanentním kontaktu s Generálním sekretariátem a ostatními národními ústřednami.[33] Národní ústředna ČR sídlí v Praze, která mimo vymezených úkolů ve statutu Interpolu dbá na to, aby tímto kanálem nedocházelo k porušování českého právního řádu, statutu a zvyklostí Interpolu a v oblasti organizovaného zločinu má tyto úkoly:

- boj proti mezinárodnímu obchodu s drogami
- boj proti organizovanému pašování
- boj proti únosům dětí a osob
- boj proti padělání peněz, platebních instrumentů a dokumentů
- boj proti finanční kriminalitě
- pátrání po pachatelích organizované kriminality

- výměna informací mezi národními ústředními

5.7 Europol

Evropský policejní úřad vznikl 1. července 1999 na základě Úmluvy EU o zřízení evropského policejního úřadu s cílem sjednotit dosavadní evropské policejní instituce jako byly TREVI (instituce pro evropskou mezinárodní policejní spolupráci) a EDU (Úřad pro narkotika a proti praní špinavých peněz) a rozšířit spolupráci všech evropských zemí v boji proti organizovanému zločinu.[34] Hlavní úkol Europolu spočívá v koordinaci činnosti společných vyšetřovacích týmů a také ve sběru a analýze dat týkajících se organizované kriminality. Každý členský stát má zavedenou Národní jednotku Europolu, která zajišťuje komunikaci mezi Europolem a vnitrostátními orgány.

5.8 Eurojust

Evropská justiční síť je speciálním orgánem na úrovni EU, jež má být složen z národních státních zástupců, soudců a policejních úředníků. Hlavním úkolem Eurojustu má být podpora a koordinace justiční spolupráce mezi členskými státy EU a také poskytování poradenství týkající se praktického využívání nástrojů EU. Jelikož však na půdě EU existuje averze členských států vůči takovému orgánu, který by měl široké pravomoci zasahovat do národních trestních procesů, Eurojust nevyvíjí dosud žádnou činnost.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 NÁVRH OPATŘENÍ K BOJI PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU

6.1 Prohloubení koordinace boje s organizovaným zločinem (nelegislativní opatření)

6.1.1 Reorganizace útvarů Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR

Vzhledem k závažnosti aktivit organizovaného zločinu na území České republiky je nezbytné maximálním způsobem zefektivnit činnost specializovaných útvarů Policie České republiky, které se zabývají bojem proti této formě závažné kriminality. V současné době je činnost policie na poli boje s organizovaným zločinem organizačně rozdělena. Tento stav znesnadňuje komunikaci mezi útvary, výměnu informací, sdílení informačních systémů a analytickou práci. Za překážky efektivního postupu policie při potírání této závažné trestné činnosti lze označit: roztržitost agendy mezi jednotlivé útvary Policie České republiky (Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogovou centrálu a Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality), absenci společného analytického pracoviště a existenci řady paralelních a vzájemně nepropojených informačních systémů těchto útvarů. Je nutno odstranit stav, kdy v policii existuje velké množství separátních, často neprovázaných informačních systémů a zároveň neexistují jasná závazná pravidla pro výměnu informací mezi jednotlivými útvary. Dochází k situacím, že jsou mezi policejními složkami zjišťovány informace, které jsou již v rámci policie někde uloženy. Cílem je efektivněji koordinovat postup a racionální dělbu práce mezi jednotlivými oblastmi boje s organizovaným zločinem, aniž by docházelo ke zbytečným duplicitám. Sjednocení analytické činnosti a společné vyhodnocování informací, povedou k prohloubení spolupráce, zjednodušení výměny informací a ve svém důsledku k zefektivnění boje s organizovaným zločinem.

Návrh č. 1. Zefektivnit činnost útvarů Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR v boji proti organizovanému zločinu

V této oblasti bych navrhoval znovuzavedení a zároveň rozčlenění činnosti kriminální policie a to zejména na operativní činnost a skupiny vyšetřování především na odborech hospodářské kriminality. V dnešní době toto nefunguje a dle mého názoru se jedná o vážný problém v činnostech kriminalistů na jednotlivých odborech skupin kriminální policie a vyšetřování. Jedná se o dvě odlišná specifika činnosti kriminalistů, kdy operativní činnost zajišťuje a sbírá důkazní materiál o páchané trestné činnosti jednotlivých osob či skupin, které po vyhodnocení předkládá vyšetřovatelům k dalším postupům trestního řízení, kteří jsou omezováni operativní činností, kterou si musí sami zaopatřovat a zároveň vyhodnocovat v průběhu celého trestního řízení.

6.1.2 Odposlechy, sledování a postavení Útvaru zvláštních a speciálních činností

V souvislosti s reorganizací útvarů Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR bude vhodné zvážit i otázku budoucí podoby Útvaru zvláštních činností Služby kriminální policie a vyšetřování. Do současné doby přetrvává určitá asymetrie v činnosti Útvaru, expozitur a krajů. Stávající faktické rozdělení jeho činnosti mezi více složek je ekonomicky neefektivní. Přínosem bude centralizace těchto aktivit v rámci nově koncipovaného Útvaru zvláštních činností, který se stane ústředním místem pro vyžadování úkonů jako je sledování osob a věcí a odposlech a záznam zpráv dle trestního řádu (§ 158d, 88 a 88a trestního řádu). Úřad tohoto charakteru již existuje např. v Maďarsku.

Návrh č. 2. Vypracovat návrh na úpravu aktivit Útvaru zvláštních a speciálních činností.

6.1.3 Úniky informací

Úniky informací, zejména směrem ke skupinám organizovaného zločinu, představují závažný bezpečnostní problém, neboť znesnadňují nebo znemožňují objasnění případů závažné kriminality, ohrožují bezpečnost osob, které se podílejí na vyšetřování aktivit organizovaného zločinu, dále negativně ovlivňují důvěru občanů v orgány České republiky

zabývající prosazováním práva (law enforcement bodies) a snižují prestiž České republiky v zahraničí. Z těchto důvodů je nezbytné urychleně přijmout komplexní a systémová opatření, která zabrání těmto únikům. Komplexní a systémová opatření budou přijata na základě důkladného vyhodnocení stávající praxe.

Návrh č. 3. Přijetí opatření, která sníží rizika úniků informací od orgánů zabývajících se prosazováním práva

6.1.4 Předávání informací zpravodajských služeb Policii České republiky ke konkrétním případům organizovaného zločinu

Cílem je prohloubení koordinace a vzájemné součinnosti (spolupráce) policie a zpravodajských služeb, které by zajistilo účinnější společný postup v prevenci a potírání organizovaného zločinu a terorismu. Úsilí bude zaměřeno na posílení, případně nastavení mechanismu a podmínek, za nichž by mělo docházet k výměně informací, a to nejen pasivní součinnosti (tzn. pasivním vyžadováním informace, možným přístupem do databáze), ale i součinnosti aktivní (tzn. aktivní sdělování, předávání informací, jež zajistí jeden orgán a předá jinému orgánu, v případě že náleží do jeho působnosti). Podporována bude také součinnost ve vzájemném technickém zabezpečení některých postupů a vzájemném využití dovedností. Tyto mechanismy a podmínky budou nastaveny nejen na úrovni organizační, technické, ale pokud vyvstane potřeba i na úrovni legislativní. Již v současné době mechanismy spolupráce existují, ale je možné poukázat na řadu mezer a možností zlepšení. V tomto směru lze zmínit zejména: nesdělování a nesdílení informací, nepřístupnost a nepropojenost databází, obavy z úniku informací či dekonspirace, nevyužívání - nemožnost využívání technické podpory jiného orgánu apod. Důraz bude kladen na maximální využívání výsledků činnosti zpravodajských služeb v rámci trestního řízení s respektem k ochraně důležitých zájmů zpravodajské služby. Tento postup je již dnes (za splnění zákonných podmínek) možný, nicméně se v praxi využívá stále minimálně.

Návrh č. 4. Předávání informací zpravodajských služeb Policii České republiky ke konkrétním případům organizovaného zločinu

Vypracování mechanismu, který stanoví podmínky, zejména technického a ochranného charakteru, pro předávání informací zpravodajských služeb Policii České republiky ke konkrétním případům organizovaného zločinu (a jiné trestné činnosti). Bude kladen důraz na maximální využívání výsledků činnosti zpravodajských služeb v rámci trestního řízení.

6.1.5 Mezinárodní spolupráce

- **Zvýšení počtu příslušníků Policie České republiky ve vybraných státech**

V boji s organizovaným zločinem je klíčová spolupráce se zahraničními partnery, například formou operativní spolupráce, zformováním společných vyšetřovacích týmů, přeshraniční spoluprací, nominováním zástupců policejních útvarů u partnerských složek v zahraničí. V tomto směru jsou značným přínosem příslušníci Policie České republiky ve státech, jejichž občané se velkou měrou podílí na organizovaném zločinu na území státu. Příslušníci Policie České republiky mohou zjišťovat cenné informace o skupinách organizovaného zločinu přímo v zemích jejich původu, analyzovat vývojové trendy a včasnou výstrahou chránit území státu před působením organizovaného zločinu z takových států, dále mohou navázat přímé kontakty se zástupci místních orgánů zabývajících se vymáháním práva a zkvalitnit výměnu informací, vedoucí ve svém důsledku k efektivnějšímu postihu aktivit organizovaného zločinu.

Návrh č. 5. Mezinárodní spolupráce

- Jmenování příslušníků Policie České republiky ve státech, jejichž teritorium má bezprostřední dopady na bezpečnostní situaci v České republice, včetně aktivit organizovaného zločinu v České republice.

6.2 Legislativní nástroje boje s organizovaným zločinem

6.2.1 Úprava nástrojů trestního práva sloužících k odčerpání výnosů z trestné činnosti a k postihu pachatele na jeho legálním majetku

Majetek je nejen cílem, ale zároveň i hlavním prostředkem páčání organizovaného zločinu. Chce-li Česká republika zabránit dalšímu posilování organizovaného zločinu, musí boj s ním směřovat do oblasti zabránění jeho financování. Odčerpání výnosu z trestné činnosti lze mj. považovat za první krok takového boje, za kterým musí následovat další opatření. Zejména v případě organizovaného zločinu zaměřeného na zisk nestačí pouze odčerpat výnosy z trestné činnosti, ale je zapotřebí důsledně využívat i jiných majetkových trestů, které pachatele postihnou na jeho legálním majetku a mají tak jednoznačně sankční charakter (nejde o pouhé odčerpání toho, o co se pachatel obohatil). Platná právní úprava připouští zasáhnout do legálního majetku pachatele prostřednictvím dvou trestů, a to trestu propadnutí majetku a peněžitého trestu (použití trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty přichází v úvahu jen tehdy, jestliže se prokáže zákonem definovaný vztah mezi majetkovou hodnotou a trestnou činností, přičemž uložení trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty v případě, že pachateli náleží věc nebo hodnota, která je výnosem z trestné činnosti, je pro soud obligatorní). Uložení trestu propadnutí majetku je vázáno na splnění řady přísných podmínek a peněžitý trest je jakousi alternativou, kdy pachatel může zvážit, zda pro něj nebude výhodnější odsedět si pár let ve vězení, než zaplatit milionovou částku ze svého majetku. Trest propadnutí majetku (resp. té jeho části, kterou soud určí), lze podle stávající úpravy uložit, pokud je v konkrétním případě zároveň ukládán výjimečný trest nebo nepodmíněný trest odnětí svobody za závažný úmyslný trestný čin, jímž pachatel získal nebo se snažil získat majetkový prospěch, nebo jej lze uložit za vymezené trestné činy, u nichž je uložení trestu propadnutí majetku dovoleno ve zvláštní části trestního zákona. Stávající právní úprava tak nevyužívá v plné míře možnosti postihnout pachatele na jeho legálním majetku, pokud se trestným činem obohatil nebo měl v úmyslu se jím obohatit. Proto je vhodné rozšířit podmínky uložení trestu propadnutí majetku, pokud jde o propadnutí části majetku tak, aby bylo možné nechat propadnout část majetku pachatele v širším okruhu případů než podle stávající právní úpravy. Problematika odčerpávání výnosů z trestné činnosti je úzce spjata s otázkou prokazování původu

majetku. Je potřeba analyzovat vhodné možnosti a zhodnotit význam, který by mohl přinést některý z institutů, vycházejících ze vzorů v zahraničních úpravách, kupříkladu zavedení povinnosti odsouzeného prokázat původ majetku, zavedení mechanismu státního dohledu nad plněním této povinnosti a přijetí následných opatření k postihu majetku bez prokázaného původu. Součástí návrhu by mělo být i určení orgánů příslušných k provádění dozoru a následných opatření.

Návrh č. 6. Výnosy z trestné činnosti

- Úprava trestu propadnutí majetku tak, aby bylo možné nechat propadnout část majetku pachatele ve větším počtu případů než podle stávající právní úpravy a postihnout tak účinněji legální majetek pachatele.
- Analyzovat možné úpravy povinnosti prokazovat původ majetku.

6.2.2 Ochrana zástupců orgánů České republiky zabývajících se prosazováním práva a vyšetřujících případy organizované kriminality. Ochrana svědků závažné trestné činnosti

- **Posílení ochrany policistů, státních zástupců a soudců podílejících se na boji s organizovaným zločinem**

Organizovaný zločin disponuje značnými prostředky, které mu umožňují vyvíjet silný tlak na příslušníky Policie České republiky, státního zástupce a soudce. Současný stav znesnadňuje ochranu policistů, státních zástupců a soudců zabývajících se problematikou závažných forem kriminality. Z tohoto důvodu je nezbytné přijmout adekvátní opatření na posílení ochrany uvedených osob před různými formami útoků ze strany skupin organizovaného zločinu. Je třeba přijmout legislativní opatření k zajištění personální bezpečnosti policistů, státních zástupců a soudců. V dané souvislosti je nutné se zaměřit na zavedení fungujícího systému evidenční ochrany určených osob (jako u zpravodajských služeb) a vynětí nebo speciální režim v rámci zákona o střetu zájmů. Nejprve bude nutné posílit evidenční ochranu vybraných policistů, státních zástupců a soudců. V případě policistů například výrazně zrychlit předávání informací o jejich lustracích a jejich ochranu v evidenčním – personálním systému Ministerstva vnitra. Tady bych se rád zmínil dle

mého o velkém problému prozrazení identity jednotlivých příslušníků Policie ČR pracujících na elitních útvech jako ÚOOZ, ÚOKFK, URNA, kdy v případě trestního – soudního řízení a to i v době, kdy není tento příslušník pravomocně odsouzen (presumpce nevinny) je identita elitních kriminalistů tímto prozrazena. K uvedení příkladu se může jednat o podání stížnosti nebo trestního oznámení ze strany podezřelého, což se v poslední době v trestním či jiném řízení stává velmi často.

- **Ochrana identity nasazeného agenta dle trestního řádu**

Ochrana identity agenta je podle platné právní úpravy zajištěna ustanovením § 158e odst. 2 trestního řádu, tzn., že agent v trestním řízení vystupuje pod smyšleným jménem a příjmením a jeho pravé jméno, příjmení a další osobní údaje se vedou odděleně od trestního spisu a seznamovat se s nimi mohou jen orgány činné v trestním řízení, které v dané fázi řízení vedou. Tato úprava však umožňuje ukončení této ochrany v případě, že pominou důvody pro utajení. Posouzení takové skutečnosti však zásadně náleží do kompetence toho orgánu činného v trestním řízení, který řízení momentálně vede, to znamená, že pokud se jedná o řízení před soudem, posuzuje tyto důvody soud, který pak rozhodne, že policista bude vyslýchán bez utajení své podoby a totožnosti. V minulosti tak byla v souladu s nálezem Ústavního soudu České republiky odtajněna pravá totožnost a podoba utajených policistů přímo v soudní síni, přestože bylo těmto policistům ze strany obžalovaného vyhrožováno smrtí. Odtajněním pro policisty vzniklo reálné nebezpečí v podobě ohrožení nejen jejich života a zdraví, ale také jim blízkých osob. A to přímo ze strany obžalovaného, případně dalších osob. Nepominutelná je však také ta skutečnost, že odtajněním dochází v prostředí České republiky, s ohledem na její rozlohu a počet obyvatel, k ohrožení, resp. znemožnění další činnosti policisty jako agenta, který je tak v kriminálním prostředí identifikován, navíc ale může dojít k ohrožení či ztížení jiných již probíhajících trestních řízení, v nichž agent rovněž působil. Proto je v současnosti rozpracováno hned několik materiálů, jejichž cílem mimo jiné je včlenit do právního řádu posílení prvků ochrany agenta. V této oblasti je ještě mnoho nedeřešených otázek. Například je nutné nastavět důkazní situaci převážně na svědectví osob zapojených do utajované operace, ale primárně využívat objektivní, nejlépe technické důkazní prostředky, to znamená především dokumentovat celý průběh předstíraného převodu tak, aby vlastní svědectví osob zapojených do převodu nemuselo mít rozhodující vypovídající hodnotu.

Součástí přijímaných opatření bude i preciznější úprava „beztretnosti“ agentů, již je možné řešit například negativním výčtem trestných činů (těch, kterých se v žádném případě nesmí dopustit), a to zejména proti životu, zdraví. Cílem opatření je vytvoření odpovídajících podmínek pro práci policistů pohybujících se v zájmovém prostředí. Rovněž je nutné zvýšit ochranu osob provádějících předstíraný převod i osob zúčastněných na těchto skrytých operacích.

- **Mechanismy podporující větší motivaci svědčit proti pachatelům závažné trestné činnosti**

Efektivní boj proti organizovanému zločinu je komplikován skutečností, že při vyšetřování trestné činnosti zločineckých společenství či organizovaných skupin se tradiční vyšetřovací metody jeví často jako nedostatečné, neboť trestná činnost těchto skupin se vyznačuje větší sofistikovaností oproti ostatní trestné činnosti. Využívání mechanismů podporujících větší motivaci svědčit proti pachatelům závažné trestné činnosti je užitečným nástrojem k proniknutí do struktury zločinecké organizace, jejímu rozbití a odhalení její trestné činnosti. Vystoupením některých osob ze zločinecké organizace dojde ke zmenšení síly a vlivu této organizace a tito bývalí členové budou rovněž významně přispívat k zamezení dokonání trestného činu. Zavedením těchto mechanismů by vycházelo z principu, že zájem státu na rozbití zločineckých struktur (do nichž je v důsledku jejich organizace a závazku mlčenlivosti obtížné proniknout) převyšuje zájem státu na postihu jednotlivce, který se přímo nebo nepřímo na trestné činnosti podílel, a který umožnil odhalení a usvědčení pachatelů, často i organizátorů a řídicích osob skupin organizovaného zločinu. Princip navrhovaného mechanismu by spočíval například v tom, že při splnění relativně přísných, přesně vymezených podmínek, by bylo možné nabídnout určité úlevy obviněnému, který je ochoten poskytnout informace vedoucí k objasnění závažné organizované trestné činnosti, vydat prospěch získaný trestným činem a nahradit způsobenou škodu. Zmíněné úlevy budou mít formu např. podmíněného přerušování trestního stíhání obviněného, snížení trestu apod. Navrhovaná konstrukce by měla zajišťovat, aby dobrodiní beztretnosti bylo poskytnuto až poté, co obviněný splní všechny zákonem stanovené podmínky. Takovým rozhodnutím bude obviněný motivován k tomu, aby skutečně sdělil veškeré informace a podstatné skutečnosti, včetně potřebných důkazů, které se zavázal poskytnout a navíc splnil i další stanovené povinnosti, zejména vydat prospěch získaný trestným činem a nahradit způsobenou škodu.

V případě boje s organizovaným zločinem jsou informátoři cenným zdrojem informací využitelných Policií České republiky. V tomto směru je nezbytné vyvinout další aktivity v oblasti analýzy právního postavení policistů a jejich informátorů a iniciovat případné kroky, které by napomohly odstranit zjištěné nedostatky.

6.3 Nelegislativní nástroje boje s organizovaným zločinem

6.3.1 Výnosy z trestné činnosti:

- **Organizační podmínky pro odčerpávání výnosů z trestné činnosti**

Efektivní odčerpávání výnosů z trestné činnosti (dále jen výnosů) je závislé i na činnosti a organizaci specializovaných orgánů a útvarů na danou problematiku. Je nutné striktně vyžadovat, aby policie při každé trestné činnosti ověřovala, zda se pachatel nebo jiná osoba tímto činem zároveň neobohatila, a to zejména formou pravidelných kontrol ze strany nadřízených policejních manažerů. Dále je zapotřebí průběžně zvyšovat povědomí orgánů činných v trestním řízení o významu a potřebě vyhledávání, zajištění a propadnutí nebo zabránění výnosů z trestné činnosti v trestním řízení. Je nutné zintenzívnit spolupráci Policie ČR a jiných státních orgánů. V rámci jejich působnosti byla uzavřena řada dohod o vzájemné spolupráci při vyhledávání výnosů, k jejich plnému využívání však stále nedochází. Konkrétně by bylo velmi přínosné využívat při vyšetřování trestné činnosti společných týmů, které by podle potřeby byly složeny ze zástupců policie, daňové správy a celní správy, rovněž by mezi těmito orgány měla být zajištěna potřebná výměna informací o podezřelých obchodech, transakcích atd. Dále je vhodné po vzoru zahraničních zkušeností přispět k vytváření kontaktů s odpovědnými experty jiných státních i nestátních orgánů, pravidelně se setkávat se zástupci peněžních institucí a hovořit s nimi o nových trendech podílnictví a legalizace výnosů, podílet se na školení osob pracujících v oblasti, která by mohla být zneužita k podílnictví nebo legalizaci výnosů atd.

Návrh č.7 Výnosy z trestné činnosti

- Přijetí opatření napomáhajících odčerpávání výnosů z trestné činnosti:

- a) pravidelná kontrola ze strany policejních manažerů nad prověřováním, zda trestnou činností zároveň nebyl získán majetkový prospěch.
- b) zvyšování povědomí státních zástupců a soudců o významu a potřebě vyhledávání, zajištění a propadnutí nebo zabránění výnosů z trestné činnosti v trestním řízení.
- c) realizace dohod o vzájemné spolupráci,
- d) pravidelná setkání se zástupci peněžních institucí,
- e) zřizování společných týmů pro objasňování a vyšetřování.

6.3.2 Specializované vzdělávání a prevence

Zaměstnanci veřejné správy, zejména ti s rozhodující pravomocí, jsou potenciálně ohroženou skupinou ze strany organizovaného zločinu. Řada zaměstnanců veřejné správy má malé povědomí o rizicích organizovaného zločinu (zejména o tom, jaké formy má tento zločin; dále jaké používá metody; o trestech, které hrozí v případě podílu na činnosti skupiny organizovaného zločinu apod.). Z hlediska zvýšení bezpečnosti státní správy před infiltrací organizovaným zločinem by bylo vhodné zavést vzdělávání jejích zaměstnanců o rizicích organizovaného zločinu a prevenci před touto formou kriminality.

Organizovaný zločin využívá moderní technologie pro řízení svých aktivit i jako prostředek pro nové formy trestné činnosti (například internetová kriminalita). Bezpečnostní složky státu musí věnovat patřičnou pozornost této kriminalitě. Je nezbytné, aby měly vedle patřičného technického vybavení také dostatek expertů. Lze předpokládat, že v blízké budoucnosti se bude zvyšovat význam policejních expertů na odhalování internetové kriminality, stejně tak odborníků na forenzní analýzu zadržených počítačů, nosičů, mobilních telefonů atd. Nedostatek těchto expertů by vážným způsobem ohrozil vyšetřování trestné činnosti páchané pomocí moderních komunikačních prostředků.

Návrh č.8 Vzdělávání a prevence

- Vzdělávání zaměstnanců veřejné správy o rizicích organizovaného zločinu
- Specializované vzdělávání zástupců orgánů zabývajících se prosazováním práva o problematice organizovaného zločinu.

6.3.3 Přijetí opatření pro boj s krádežemi vozidel a s tím související další kriminalitou

Trestná činnost na motorových vozidlech, zejména u nelegálního vývozu, dovozu, pojistných podvodů a legalizace odcizených vozidel či jejich částí, vykazuje znaky organizovaného zločinu. Trestná činnost zpravidla přesahuje rámec minimálně dvou krajů, nezřídka zasahuje celé území České republiky, ale i okolních států. Jak vyplývá z poznatků Policie ČR, jsou krádeže motorových vozidel stále sofistikovanější, ve většině případů jsou páčány skupinami pachatelů, z velké části složených z recidivistů, jejichž struktura a činnosti jsou přesně rozděleny (překonání zabezpečení vozidla, převoz vozidla a jeho doprovod, provozování skladu odcizených vozidel a dílen, kde se vozidla rozebírají, úprava identifikačních znaků, včetně změn elektronických součástí vozidla, zajištění nebo úprava dokladů, zajištění evidenční prohlídky, prodej vozidla, registrace vozidla, organizace celé skupiny apod.).

Návrh č. 9 Opatření k boji proti krádežím vozidel

Přijetí opatření pro boj s krádežemi vozidel a s tím související další kriminalitou; včetně zřízení specializovaného odboru či oddělení z celorepublikového útvaru Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR se zaměřením na autokriminalitu a činnosti s ní spojené.

ZÁVĚR

Na základě výše uvedených skutečností mám za to, že organizovaný zločin představuje skrytou a vážnou hrozbu pro společnost. Zločinecké syndikáty se řídí vlastními normami, institucemi a orgány a vedle států tak představují paralelní mocenské útvary.

Největší nebezpečí představují ruskojazyčné skupiny, které si na našem území vybudovaly základny a dokonale se zde etablovali. Pro českou organizovanou scénu je v posledních letech příznačný rozmach asijských zločineckých struktur, především čínských a vietnamských, které se zabývají pašováním jakéhokoliv zboží a finanční kriminalitou. Naopak pozitivně je hodnocena situace kolem balkánských organizací, které svá vedení přesouvají dále na západ. Nesmíme však zapomínat na skupiny domácí provenience, jejichž činnost se projevila již několikrát v minulosti v podobě machinací s LTO, skupiny kolem podnikatele Františka Mrázka, Berdychova gangu, skupiny kolem Jaroslava Starky apod.

Na stávající situaci je nutno reagovat novými a modernějšími prostředky boje proti organizovanému zločinu, jelikož zločinecké organizace budou bohužel vždy o krok napřed, což je mimo jiné způsobeno tím, že se nedrží zákonných norem, zatímco orgány pro potírání organizované kriminality se musí při svých činnostech řídit právními předpisy. Nejsem idealista, abych si myslel, že tento sociálněpatologický jev je možno vymýtit. Lze však proti němu účinně bojovat a dostat jej tak pod kontrolu.

Jde o celospolečenský problém a je tedy nutno v boji proti zločineckým strukturám stavět zájmy celého společenství nad zájmy jednotlivce, jelikož je to v zájmu všech. Proto navrhuji bojovat proti organizované trestné činnosti bojovat všemi dostupnými prostředky a být stejně nekompromisní a neústupný jako její pachatelé.

Organizovaný zločin je ve své podstatě produktem společnosti, a tudíž záleží na obyvatelích této planety, jak se bude situace dále vyvíjet.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] NĚMEC, Miroslav. Mafie a zločinecké gangy. Praha: Eurounion, 2003, str. 22, ISBN: 80-7317-026-4
- [2] CHMELÍK, Jan. Zločin bez hranic: vyšetřování terorismu a organizovaného zločinu. Praha: Linde, 2004, str. 58, ISBN 80-7201-480-3
- [3] NĚMEC, Miroslav. Mafie a zločinecké gangy. Praha: Eurounion, 2003, str. 25, ISBN: 80-7317-026-4
- [4] SOUTHWELL, David. Historie organizovaného zločinu: pravdivý příběh o tajemstvích dnešního podsvětí. Vyd. 1. Praha: Fortuna Libri, 2009, str. 73, ISBN 978-80-7321-466-1
- [5] NĚMEC, Miroslav. Organizovaný zločin: Aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní. Praha: Naše vojsko, 1995, str. 14, ISBN 80-206-0472-3
- [6] NĚMEC, Miroslav. Organizovaný zločin: Aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní. Praha: Naše vojsko, 1995, str. 15, ISBN 80-206-0472-3
- [7] CHMELÍK, Jan. Zločin bez hranic: vyšetřování terorismu a organizovaného zločinu. Praha: Linde, 2004, str. 59, ISBN 80-7201-480-3
- [8] SOUTHWELL David. Historie organizovaného zločinu: pravdivý příběh o tajemstvích dnešního podsvětí. Vyd. 1. Praha: Fortuna Libri, 2009, str. 9-16, ISBN 978-80-7321-466-1
- [9] NĚMEC, Miroslav. Mafie a zločinecké gangy. Praha: Eurounion, 2003, str. 33, ISBN: 80-7317-026-4
- [10] ŠMÍD, Tomáš a Petr KUPKA. Český organizovaný zločin: Od vyděračů ke korupčním sítím. Brno: Masarykova Univerzita, 2011, str. 68, ISBN 978-80-210-5618-3
- [11] SCHEINOST, M. Pojetí organizovaného zločinu a jeho vztah k dalším kategoriím kriminality. Kriminalistika, 2004, č. 4, s. 7.
- [12] <http://www.justice.cz>
- [13] Srov. např. § 186 odst. 3 písm. c), § 250 odst. 3 písm. a), § 234 odst. 2 písm. a) atd. zák. č. 140/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů.
- [14] ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. Trestní zákon. Komentář. 5. přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2003, s. 257.
- [15] Zpráva o činnosti ÚOOZ SKPV P ČR za rok 2006, s. 14

- [16] CEJP, M. Společenské příčiny a důsledky organizovaného zločinu. Praha : IKSP, 1999, s. 59 – 85, ISBN 80-7338-027-76
- [17] NOŽINA, M. Obtížný boj s mezinárodní organizovanou kriminalitou v ČR. Praha : Ústav mezinárodních vztahů Praha, 2004, s. 3.
- [18] NOŽINA, M. Mezinárodní organizovaný zločin v České republice. Praha : Themis, 2003, s. 83, ISBN 80-7312-018-62
- [19] Zpráva o činnosti ÚOOZ SKPV P ČR za rok 2006, s. 19.
- [20] NĚMEC, M. Mafie a zločinecké gangy. Praha : EUROUNION Praha, 2003, s. 128., ISBN 80-7317-026-45
- [21] Statistiky kriminalistiky přístupné na www.mvcr.cz
- [22] KMENTA, J. Kmotr Mrázek. Praha : JKM, 2007, s. 89., ISBN 978-80-903603-1-0
- [23] Zpráva o činnosti ÚOOZ SKPV P ČR za rok 2006, s. 6.
- [24] ŠÁMAL, P., KRÁL, V., BAXA, J., PÚRY, F. Trestní řád. Komentář. I. díl. 4. doplněné a přepracované vydání. Praha : C.H.Beck, 2002, s. 968
- [25] §158d zák. č. 141/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- [26] SCHEINOST, M. Organizovaná kriminalita z pohledu kriminologie a trestního práva. Praha : IKSP, 1996, s. 33 – 34
- [27] Srov. § 88 odst. 1 věta první zák. č. 141/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů
- [28] § 2 zák. č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR, ve znění pozdějších předpisů.
- [29] NĚMEC, M. Mafie a zločinecké gangy. Praha : EUROUNION, 2003, s. 316-317, ISBN 80-7317-026-45
- [30] www.mvcr.cz/policie/prezentace/uooz.html
- [31] Výroční zpráva NPC za rok 2006, s. 2.
- [32] Informace o stavu organizovaného zločinu na území České republiky v roce 2000, s. 14.
- [33] NĚMEC, M. Mafie a zločinecké gangy. Praha : EUROUNION, 2003, s. 327 – 329, ISBN 80-7317-026-45
- [34] [http:// www.europol.eu.int](http://www.europol.eu.int).

[35] <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/6002.htm>

České právní předpisy

[36] Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

[37] Trestní řád č.141/1961 Sb.

[38] Zákon o Policii ČR č. 273/2008 Sb.

[39] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

[40] Zákon č. 153/1994 Sb. o zpravodajských službách ČR.

[41] Zákon č. 154/1994 Sb. o bezpečnostní informační službě.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

OZ	Organizovaný zločin.
TZ	Trestní zákoník.
TČ	Trestný čin.
TŘ	Trestní řád.
TOS	Trest odnětí svobody.
OOP	Operativně pátrací prostředky.
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky.
BIS	Bezpečnostně informační služba.
ÚOOZ	Útvar pro odhalování organizovaného zločinu.
NPC	Národní protidrogová centrála.
SKPV	Skupina kriminální policie a vyšetřování.
ÚOKFK	Útvar odhalování korupce a finanční kriminality.
URNA	Útvar rychlého nasazení.
FAU	Finanční analytický útvar.
EU	Evropská unie.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. David Berdych.....	23
Obr. 2. František Mrázek.....	28
Obr. 3. ÚOOZ.....	39
Obr. 4. URNA.....	40

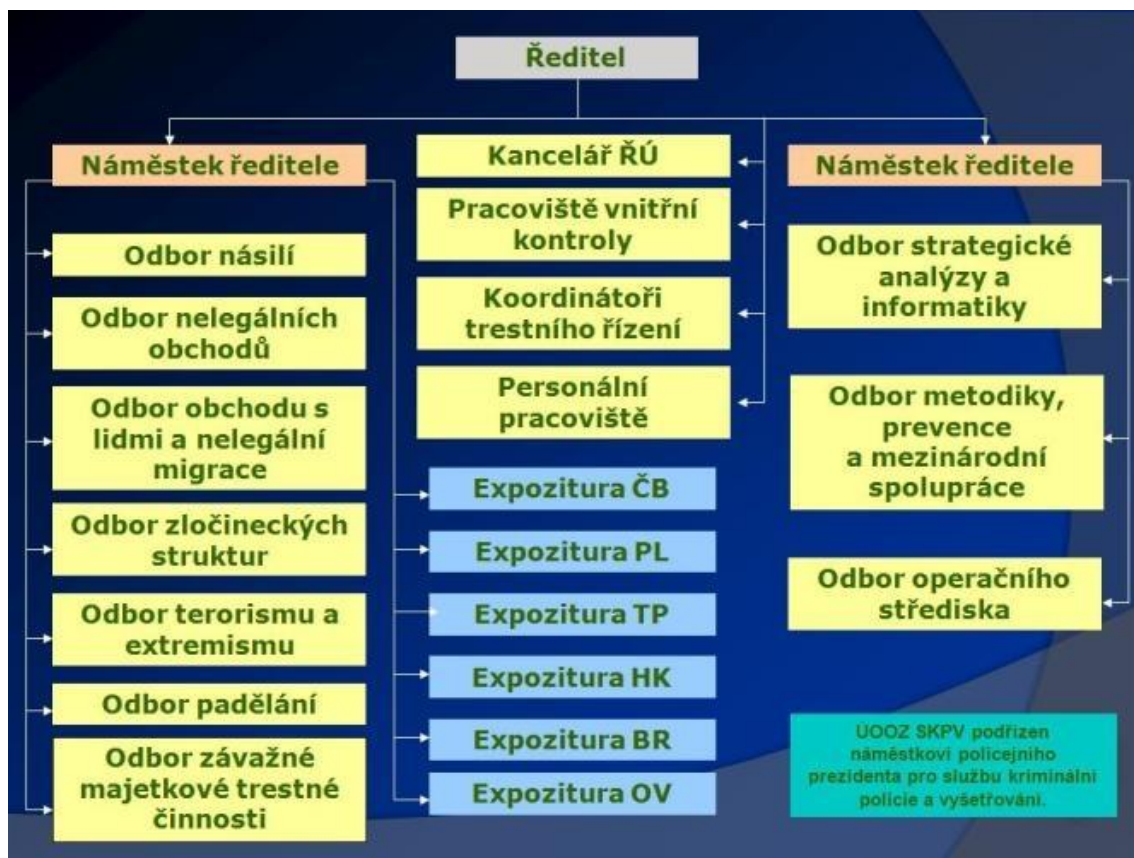
SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Počty nelegálních migrantů přes státní hranice.....	20
Tab. 2. Trestně stíhání cizinci na území ČR a procento z celkové kriminality.....	20
Tab. 3. Organizovaný zločin, účast na zločinném spolčení.....	21,22

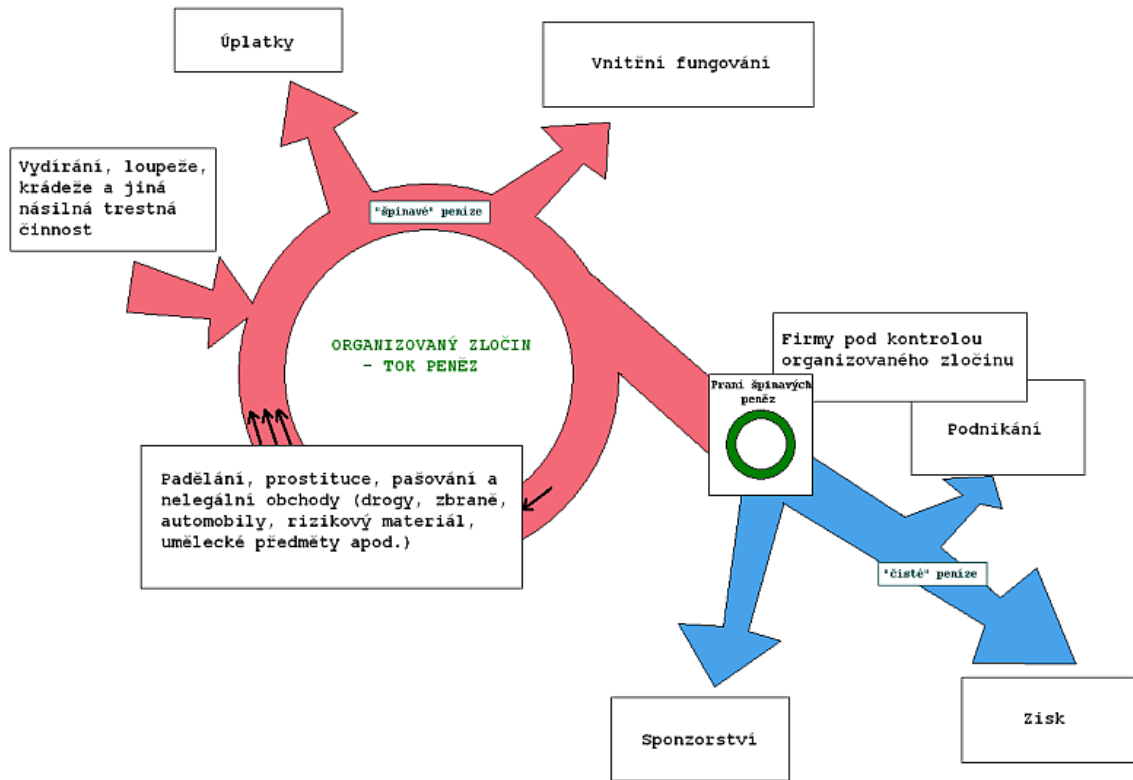
SEZNAM PŘÍLOH

- P I. Organizační struktura ÚOOZ
- P II. Organizovaný zločin – tok peněz
- P III. Organizační schéma Policie ČR

PŘÍLOHA P I. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ÚOOZ

PŘÍLOHA P II. ORGANIZOVANÝ ZLOČIN-TOK PENĚZ

PŘÍLOHA P III. ORGANIZAČNÍ SCHÉMA POLICIE ČR

Organizační schéma policie

